

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63661, faks. 8 706 63663, el. p. info@am.lt, http://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019-10-

Nr.

į 2019-10-04

Nr. (14.12-01)-6K-
1905196

DĖL TEISĖS AKTŲ PAKEITIMŲ PROJEKTŲ

Susipažinę su Jūsų pateiktais derinti teisės aktų pakeitimų projektais informuojame, kad pastabų dėl šių projektų neturime.

Aplinkos ministerijos kancleris

Arminas Mockevičius

D. Mačiokaite, 8 7706 63638, el. p. d.maciokaie@am.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845, 8 706 64 868,

faks. 8 706 64 762, el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019-10-15 Nr. (10.4-73)-3-3169
[2019-10-04 (14.12-01)-6K-1905196

DĖL TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija išnagrinėjo Jūsų 2019 m. spalio 4 d. raštu Nr. (14.12-01)-6K-1905196 „Dėl teisės aktų pakeitimo projektų“ teikiamus išvados gauti teisės aktų pakeitimo projektus.

[vertinę siūlomus mokestinių teisės aktų pakeitimus, teikiame savo pastebėjimus:

1. Mūsų nuomone, poveikį administracinei naštai sukels Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo nuostatos 6 straipsnyje, kuriame nustatyta, kad prievolė mokėti akcizus atsiranda už nuosavybės teise priklausančius kaitinamojo tabako produktus, kuriems netaikomas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas ir (arba) kurie iki naujo akcizų tarifo įsigaliojimo dienos buvo išleisti į laisvą apyvartą, naujo akcizų tarifo įsigaliojimo dieną asmenims, besiverčiantiems didmenine prekyba tabako gaminiais.

Atsižvelgdamas į tai, teisės aktų pakeitimų projektų rengėjas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 4 „Dėl Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodikos patvirtinimo“, turėtų pateikti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitą, kurioje būtų įvertintas Projekto nuostatų sukeliamas administracinės naštos poveikis reguliuojamiems verslo subjektams.

2. Analizuodami Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo pakeitimus, pasigendame vertinimo dėl kaimyninėse šalyse (Lenkija, Latvija ir Estija) taikomų akcizų ir jų galimo neigiamo poveikio Lietuvos Respublikos rinkai ir Jūsų planuojamoms įplaukoms į valstybės biudžetą.

Ekonomikos ir inovacijų viceministras

Gintaras Vilda

Mindaugas Pečiulis, tel. 8 706 64 800, el. p. Mindaugas.Peciulis@eimin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4407,

faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai

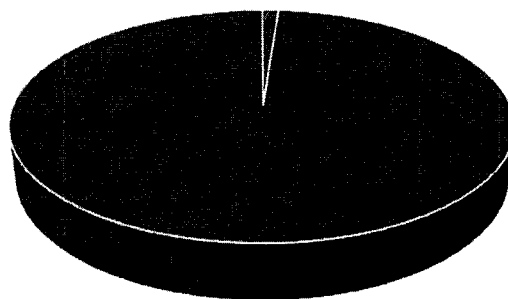
2019-10-09 Nr. (19.3-19)3-1412

DĖL AKCIZŲ LENGVATOS

2018 m. gruodžio 11 d. priimto Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo 20 straipsnis¹ numato, kad atsižvelgiant į Paryžiaus susitarime nustatytus tarptautinius įsipareigojimus, kiekviena valstybė narė turi reguliariai teikti ataskaitas apie veiksmus, kurių imasi nacionaliniame lygmenyje siekiant atsisakyti energijos subsidijų, visų pirma, iškastiniam kurui.

Anglys ir naftos produktai energetikos reikmėms laikomi taršiausiomis kuro rūšimis, todėl valstybės narės yra įpareigosios surasti jų alternatyvas, kurios patenkintų energetinius poreikius, nesumažinant atskiros valstybės narės konkurencingumo. Subsidijos iškastiniam kurui laikomos žalingomis ir visos valstybės narės yra įpareigosios pateikti konkrečius jų atsisakymo planus.

Šilumos tiekėjų asociacijos duomenimis Lietuvoje šilumos gamybai naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai, gamtinės dujos, komunalinės atliekos, atliekinė energija (gauta kitų procesų metu), durpės, akmenų anglis, suskystintos dujos, krosnių kuras ir gazoliai. **2018 metais gazolio tipo kuras (mazutas, dyzelinis kuras, skalūnų alyva) bendroje šilumos gamybai panaudoto kuro struktūroje, išreikštoje tonomis naftos ekvivalento (tne), sudarė mažiau nei 2% arba 10.106,4 tne (mazutas – 7.950,3 tne, dyzelinis kuras – 988,3 tne ir skalūnų alyva – 1.167,8 tne). Palyginimui, iš viso 2018 m. šilumos gamintojai ir nepriklausomi šilumos tiekėjai sunaudojo 810.083,5 tne įvairių rūšių kuro.**

■ Gazoliai ■ Kitos kuro rūšys

2018 m. fizine išraiška šildymui skirti gazoliai, naudojami fizinių ir juridinių asmenų, sudarė beveik 53 mln. sąlyginių litrų, akcizų lengvatos suma – 17,3 mln. EUR.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32018R1999>

Lietuvos energetikos ministerija siūlo atsisakyti minėtos akcizo lengvatos nuo 2020 m. sausio 1 dienos. Priėmus šį sprendimą svarstant 2020 m. biudžeto projektą kasmet, jau nuo 2020 m. Lietuva biudžete turėtų galimybę kitoms reikmėms skirti 15-18 mln. EUR (2016 m. – 15,9 mln. EUR, 2017 m. – 18,3 mln. EUR, 2018 m. – 17,3 mln. EUR, 2019 m. – 17,5 mln. EUR²). Akcizo lengvatos panaikinimas fizinius ir juridinius asmenis, besinaudojančius lengvata, paskatintų rinktis švaresnes ir mažesnę poveikį klimato kaitai turinčias kuro rūšis, tokias kaip atsinaujinantys energijos šaltiniai, gamtinės ar suskystintos naftos dujos – pastarosios dvi kuro rūšys ES laikomos tinkamu pereinamojo laikotarpio iki 2030 m. kuru.

2019 m. rugpjūčio mėn. vidutinės šalies kuro (žaliavos) kainos³

Kuro rūšis	Mato vienetas	Vidutinė kuro (žaliavos) kaina be PVM
Dyzelinis kuras	Eur/tne	549,51
Mazutas iki 1 proc. sieringumo	Eur/tne	482,39
Skalūnų alyva	Eur/tne	453,59
Mazutas daugiau nei 1 proc. sieringumo	Eur/tne	411,10
Suskystintos dujos	Eur/tne	704,99
Medienos briketai	Eur/tne	615,87
Medienos granulės	Eur/tne	336,72
Akmens anglis	Eur/tne	206,76
Malkinė mediena	Eur/tne	164,64
Šiaudai (įskaitant grūdų išvalas)	Eur/tne	135,07
Gamtinės dujos ⁴	Eur/tne	134,33
Medienos kilmės biokuras (vidutinė biokuro rūšių, kuriomis neprekiuojama energijos išteklių biržoje (pvz.: pjuvenos, drožlės, biokuro mišinys ir kt.), kaina)	Eur/tne	133,04
Medienos kilmės biokuras (vidutinė energijos išteklių biržos kaina)	Eur/tne	120,52
Biodujos	Eur/tne	108,70
Durpės	Eur/tne	93,95

Remiantis Europos Sąjungos rekomendacijomis, dalį patiriamų kaštų keičiant kuro rūšį galima kompensuoti, taip palengvinant perėjimą prie mažiau taršių technologijų.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

K. Rimkūnaitė, 8 5 203 4474 (papild. 5), el. p. kristina.rimkunaite@enmin.lt

² 2019 m. - prognozė

³ <https://www.vert.lt/siluma/Puslapiai/kuro-ir-perkamos-silumos-kainos/vidutine-salies-kuro-zaliavos-kaina.aspx>

⁴ 1 tne yra 11,63 MWh

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

į 2019-10-04

Nr. (11.3-53)SD - 4961
rašta Nr. (14.12-01)-6K-
1905196

DĖL PATEIKTŲ DERINTI TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ministerija) specialistai, susipažinę su Jūsų pateiktais derinti teisės aktų projektais, teikia pasiūlymą dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto (toliau – Nutarimo projektas).

Ministerijos specialistų nuomone, atsižvelgus į Lietuvos banko atliekamo tyrimo dėl minimalios mėnesinės algos koeficiento (nuo 1.3 MMA iki 1.5, 1.8, 2 MMA) ir dienpinigių didinimo transporto sektoriui galimų pasekmių ekonomikai ir biudžetui tarpinius rezultatus, pristatytus 2019 m. rugsėjo 26 d. dalyvaujant ir Jūsų įstaigos atstovams, siūlome apsvarstyti galimybę kelių transporto sektoriui nustatyti didesnę nei 1.5 koeficientą. Primename, kad Ministerija 2018 m. gruodžio 19 d. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžiui teikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitimo projektą su siūlymu numatyti kelių transporto sektoriaus darbuotojams koeficientą 2. Atsižvelgus į tai bei įvertinus Lietuvos banko atliekamo tyrimo tarpinius rezultatus, manome, jog galima būtų svarstyti dėl 1.8 koeficiento nustatymo.

Taip pat atkreipiame Jūsų dėmesį, jog Nutarimo projekte koeficientas yra nustatomas visiems darbuotojams neišskiriant tam tikrų sektorių, tačiau lydraštyje argumentai dėstomi dėl didesnio koeficiento nustatymo kelių transporto sektoriui.

Pagarbiai
Viceministrė

Eglė Radišauskienė

Airinė Dobužinskienė, tel. 2664229, el.p. airine.dobuzinskiene@socmin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Finansų ministerijai

	2019-10-14	Nr.	2D-3187 (5.44E)
I	2019-10-04	Nr.	(14.12-01)-6K-1905196

DĖL TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Išnagrinėjome Jūsų raštu pateiktus išvadai gauti teisės aktų projektus: Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Akcizų įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo Nr. I-2675 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-3613“ projektą (toliau – Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą.

Pagal Akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projekte siūlomas naujas teisinio reguliavimo nuostatas – gazolių akcizo tarifus padidinti po 25 Eur už 1 000 litrų, ženkliai skirtusi tarifo pokytis, lyginant su dabar galiojančiu tarifu: gazolių, skirtų naudoti žemės ūkio veiklos, įskaitant akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veiklą, subjektams žemės ūkio produktų

gamybai (toliau – gazoliai, skirti naudoti žemės ūkio veikloje), akcizo tarifas padidėtų 44,6 proc., kai tuo tarpu standartinis akcizo tarifas padidėtų tik 7,2 proc. Įvertindami tai informuojame, kad nepritariame, jog standartinis akcizo tarifas gazoliams bei akcizų tarifas gazoliams, skirtiems naudoti žemės ūkio veikloje, būtų didinami skirtingu procentu. Ministerijos nuomone, akcizų tarifas gazoliams, skirtiems naudoti žemės ūkio veikloje, turėtų didėti tuo pačiu didėjimo tempu, koks bus taikomas standartiniam akcizų tarifui gazoliams, t. y. 7,2 proc. nuo dabar galiojančiojo. Atsižvelgdami į tai, siūlome gazoliams, skirtiems naudoti žemės ūkio veiklos, įskaitant akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veiklą, subjektams žemės ūkio produktų gamybai akcizą didinti iki 60 Eur už 1 000 litrų.

Nepritariame Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo Nr. I-2675 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto 1 straipsnyje keičiamo 9 straipsnio 4 dalies keitimui, susijusiam su koeficiento padidinimu nuo 0,35 iki 0,5. Manome, kad žemės ūkio paskirties žemės vertei taikomas koeficientas, kuris lygus 0,35, neturi būti vertinamas kaip mokesčių lengvata. Visų pirma todėl, kad žemės mokesčiui taikomos lengvatos, išvardytos Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnyje „Mokesčio lengvatos“, o koeficientas 0,35 įtvirtintas šio įstatymo 9 straipsnyje, reglamentuojančiame žemės mokestinę vertę. Atsižvelgiant į tai, koeficientas 0,35 yra laikytinas tik kaip žemės mokesčio apskaičiavimo formulės sudėtinė dalis.

Atkreipiame dėmesį, kad įvertinus Nekilnojamojo turto registre įregistruojamus privačius žemės sklypų plotus pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, būtent žemės ūkio paskirties žemės sklypai sudaro didžiąją dalį įregistruojamų žemės sklypų plotų.

Pagal nuo 2013-01-01 galiojančias Žemės mokesčio įstatymo nuostatas, žemės mokestis už privačius žemės sklypus, pritaikius savivaldybės tarybos patvirtintą tarifą (pagal 0,01–4 proc. ribas), skaičiuojamas nuo žemės vidutinės rinkos vertės (toliau – VRV), apskaičiuotos pagal žemės verčių zonų žemėlapius, parengtus laikantis Masinio žemės vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1523 „Dėl Masinio žemės vertinimo taisyklių patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo nuostatų įgyvendinimo“, arba žemės vertės, nustatytos atlikus individualų žemės vertinimą, jeigu nustatyta žemės VRV skiriasi nuo individualiu žemės vertinimu nustatytos žemės vertės daugiau kaip 20 procentų. Pažymėtina, kad žemės ūkio veiklai paprastai reikalingi dideli žemės plotai, o žemės ūkio paskirties žemės sklypų (kaip ir kitų žemės paskirčių) rinkos vertei daro didelę įtaką lokalizacija (pvz., atstumas iki didžiųjų ar kurortinių miestų), kuri šiuo atveju nėra tiesiogiai susijusi su iš šios žemės (vykdant žemės ūkio veiklą) gaunama nauda (skirtingai nuo daugelio kitų ekonominės veiklos rūšių). Siekiant amortizuoti didelį tokių žemės sklypų žemės mokesčio naštos išaugimą, žemės ūkio paskirties žemės (išskyrus apleistą žemę) rinkos vertei sumažinti tikslingai taikomas koeficientas 0,35. Pažymėtina, kad teisė reguliuoti žemės mokesčio dydžius suteikta savivaldybių taryboms.

Kiekviena savivaldybė, įvertinusi ekonominę padėtį šalyje (bendruomenės pajėgumą mokėti), taip pat atsižvelgdama į Žemės mokesčio įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytus žemės mokesčio tarifų parinkimo kriterijus, gali parinkti žemės mokesčio tarifą nuo 0,01 proc. iki 4 proc. žemės mokestinės vertės. Atkreiptinas dėmesys, kad kitose šalyse, tokiose kaip Austrija, Bulgarija, Danija, Estija, Ispanija, Italija, Latvija, Lenkija, Slovakija bei kitose šalyse žemei taikomi mažesni mokestiniai tarifai nei Lietuvoje.

Įvertinus iki 2013 m. ir po 2013 m. Lietuvoje surenkamą žemės mokestį, matyti, kad mokesčio sumos už privačią žemę paskutiniaisiais metais yra gerokai didesnės, t. y., jeigu iki 2013 m. surinkta apie 15 mln. Eur, tai 2016 m. surinkta 29,7 mln. Eur, 2017 m. – 31,4 mln. Eur, 2018 m. – 39,6 mln. Eur. Vertindami šiuos duomenis, manome, kad šiuo metu taikomas žemės mokesčio apskaičiavimas yra efektyvus; be to, žemės mokesčio poveikis nacionalinio biudžeto pajamoms iš esmės priklauso ir toliau priklausys nuo atskirų savivaldybių įgyvendinamos mokesčio tarifų politikos.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, taip pat į tai, kad Žemės mokesčio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas 0,35 koeficientas taikomas ne tik ūkine veikla besiverčiantiems asmenims, bet ir visiems žemės ūkio paskirties (išskyrus apleistus plotus) žemės savininkams, kurie sudaro apie 70 proc. visų žemės mokesčio mokėtojų, manome, kad šiuo metu taikomas žemės mokesčio už žemės ūkio paskirties žemės sklypus apskaičiavimo principas yra ekonomiškai teisingas.

Taigi, įvertinę pateiktus duomenis, taip pat siekdami nesukelti didžiosios dalies žemės mokesčio mokėtojų pasipiktinimo dėl galimo žemės mokesčio nustatymo nestabilumo bei jų baimės dėl žemės mokesčio padidėjimo ir atsižvelgdami į tai, kad žemės ūkio paskirties žemės savininkai pastaraisiais metais daug nukentėjo nuo sausrų ar potvynių, nepritariame Jūsų siūlymui didinti Žemės mokesčio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nustatytą žemės ūkio paskirties žemės vertei taikomą koeficientą iki 0,5.

Dėl kitų Jūsų parengtų ir išvadai gauti pateiktų teisės aktų pakeitimo projektų pastabų neturime.

Papildomai informuojame, kad Finansų ministerijai esame pateikę du pasiūlymus dėl mokesčius reglamentuojančių teisės aktų pakeitimų, kurie dėl įtakos valstybės biudžetui turėtų būti teikiami kartu su 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu. 2019-08-27 raštu 2D-2704 (4.17E) pakartotinai pateikėme pasiūlymą pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimą Nr. 861 „Dėl Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo įgyvendinimo“, nustatant, kad kompensacinio PVM tarifo ūkininkams schema būtų taikoma asmenims, kurių registruotas ūkininko ūkio arba suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas neviršija 30 ha. Pastebėtina tai, kad Finansų ministerija Žemės ūkio ministerijos siūlymams tobulinti kompensacinio PVM tarifo ūkininkams

schema yra oficialiai pritarusi. Taip pat esame pateikę siūlymą pakeisti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 55 punktą, nustatant didesnę neapmokestinamųjų pajamų dydį, kuris taikomas gyventojams, teikiantiems žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal paslaugų kvitus (2019-09-17 raštas Nr. 2D-2877 (5.44 E)). Prašome Jūsų svartyti galimybę teikti čia paminėtų teisės aktų pakeitimų projektus kartu su 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

Ministras

Andrius Palionis

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, Šv. Stepono g. 27, 01312 Vilnius
tel. 8 706 68060, faks. 8 706 68095, el. p. ntakd@ntakd.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302610311

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

I TAIS

Nr.

Nr. 19-11619

DĖL TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas) pagal kompetenciją išnagrinėjo išvadoms gauti 2019-010-07 raštu Nr. 6K-1905196 pateiktus teisės aktų pakeitimo projektus ir informuoja, kad pagal kompetenciją pastabų pateiktiems teisės aktų pakeitimo projektams neturi.

Direktoriaus pavaduotoja,
laikinai atliekanti direktoriaus funkcijas
Belian

Gražina

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01143 Vilnius, tel. (8 5) 261 6063, faksas (8 5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB bankas, banko kodas 70440

Finansų ministerijai

2019-10-11 Nr. (17)-SD-605

DĖL TEISĖS AKTŲ PAKETIMO PROJEKTŲ

Lietuvos savivaldybių asociacija apklausė savivaldybes dėl Finansų ministerijos pateiktų derinti Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos Žemės mokesčio įstatymo Nr. I-2675 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-3613 ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.

Vilniaus m. savivaldybės pozicija dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto:

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma pakeisti Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo (toliau – įstatymas) 6 str. 1 d. ir 7 str. 1 d. 6 p. bei 7 p., atitinkamai nustatant naują nekilnojamojo turto mokesčio tarifą bei sumažinant atskirų objektų neapmokestinamąją vertę.

Pažymėtina, kad Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 14 str. 1 d. nustatyta, kad nekilnojamojo turto mokestis yra įskaitomas į savivaldybės, kurios teritorijoje yra nekilnojamasis turtas, biudžetą. Tačiau, mokestis už nekilnojamąjį turtą, kuris apmokestinamas taikant Įstatymo 6 str. 4 d. ir 5 d. nustatytus tarifus, įskaitomas į valstybės biudžetą (Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 14 str. 3 d.).

Vilniaus miesto savivaldybė atkreipia dėmesį, kad nekilnojamojo turto mokestis beveik visose Europos Sąjungos valstybėse laikomas vietiniu mokesčiu ir yra administruojamas vietos savivaldos institucijų. Todėl siūlomas teisinis reguliavimas didinant naują nekilnojamojo turto mokesčio tarifą, o kartu mažinant atskirų objektų neapmokestinamąją vertę, nuo kurios bus skaičiuojamas nekilnojamojo turto mokesčio dydis, įvertinus Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 14 str. 3 d., konkuruoja su Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta nuostata, kad valstybė remia savivaldybes. Tai reiškia, kad Lietuvos Respublikos Seimui pritarus siūlomiems Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo pakeitimams, ir įvertinus aplinkybę, kad didžioji nekilnojamojo turto mokesčių mokėtojų ir apmokestinamų objektų koncentracija yra būtent Vilniaus mieste, surinktos pajamos bus apskaitomos valstybės, o ne savivaldybės biudžete. Vilniaus miesto savivaldybės turimomis žiniomis ir įvertinus siūlomą naują teisinį reguliavimą nekilnojamojo turto mokesčiu apmokestinti fiziniams asmenims priklausančią nekilnojamąjį turtą, kurio vertė viršija 100 000 eurų, iš 37 tūkst. tokių objektų apie 26 tūkst. nuosavybes teise priklauso būtent Vilniaus miesto gyventojams, o tai sudaro 70 procentų visų objektų. Tuo tarpu pajamos, surinktos šio mokesčio pagrindu, bus skirtos ne konkrečios savivaldybės reikmėms, o perskirstytos visos Lietuvos Respublikos mastu. Tokiu būdu yra pasirinkta neproporcinga, neadekvati bei kritikuotina nekilnojamojo turto mokesčio perskirstymo priemonė.

Vertindami Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Įstatymo 14 str. 3 d. nuostatą, ir tokio reguliavimo pasekmes savivaldybėms, siūlytina spręsti klausimą dėl Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 14 str. tobulinimo, numatant, kad visas mokestis už nekilnojamąjį turtą būtų įskaitomas į savivaldybių biudžetus.

Kelmės rajono savivaldybės nuomone, Žemės mokesčio įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto nuostatos turėtų būti taikomos apskaičiuojant 2021 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių žemės mokestį, kadangi savivaldybės taryba jau yra patvirtinusi žemės mokesčio tarifus 2020 metams. Pasikeitus žemės vertės mažinimo koeficientui vidutiniškai 43 proc., padidėtų žemės mokestis žemės ūkio paskirties žemei ir savivaldybės taryba dėl žemės mokesčio lengvatų 2020 m. turėtų priimti papildomus sprendimus.

Be to, Kelmės rajono savivaldybė nepritaria Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 straipsnio pakeitimams dėl nekilnojamojo turto neapmokestinamosios vertės sumažinimo.

Jurbarko rajono savivaldybė siūlo nedidinti koeficientų nei žemės ūkio paskirties žemei nei pastatams. Dabar Jurbarko rajone nustatytos Registrų centro masinio vertinimo būdu vertės, kelis kartus viršija realią rinkos kainą. Padidinus koeficientą mokesčio skaičiavimui vertė dar padidės.

2019 m. spalio 4 d. vykusiam susitikime su Registrų centro darbuotojais ir bendruomenės nariais, buvo prieita prie išvados, kad pati skaičiavimo metodika, kuria remiantis masiniu būdu nustatomos vidutinės rinkos vertės, nėra tobula ir neįvertinami kai kurie sklypo ar pastato individualūs niuansai.

Lietuvos savivaldybių asociacijos administracija pažymi, kad šiuo metu savivaldybės iš mokesčių, kuriuos turi teisę reguliuoti, gauna vos keletą procentų savo pajamų. Būtina plėtoti savivaldybių finansinį savarankiškumą, kad pajamos iš vietinių mokesčių sudarytų reikšmingą dalį savivaldybių biudžetuose.

Ateityje turto mokestį galima būtų padaryti tikru vietiniu mokesčiu, galbūt netgi plečiant turto apmokestinimo bazę, įtraukiant ne tik nekilnojamąjį turtą, bet ir kitokį turtą (pvz, automobilius, kuriuos būtų galima apmokestinti kaip turtą, ne tik kaip taršos šaltinį), ir progresinį turto mokestį taikyti įvertinant visą asmens (šeimos) turtą. Tik taip būtų įmanoma gauti reikšmingesnes įplaukas iš turto mokesčių ir įgyvendinti įvairių tarptautinių organizacijų nuolat kartojamas rekomendacijas didinti turto apmokestinimą, kuris yra mažiausiai kenksmingas ekonominei plėtrai, kartu mažinant darbo apmokestinimą, kas jau yra vykdoma. Apmokestinimo perkėlimas nuo pajamų ant turto padėtų veiksmingiau kovoti su „šešėliu“ (nes turtą sunkiau nuslėpti) ir gauti didesnes, stabilesnes ir geriau prognozuojamas biudžeto pajamas, nedidinant bendro apmokestinimo lygio. Tokia mokesčių reforma prisidėtų ir prie socialinio teisingumo įgyvendinimo.

Direktorė

Roma Žakaitienė

LIETUVOS PROFESINĖ SAJUNGA „SOLIDARUMAS“

Kodas 290806370; Ulonų 5, LT-08240 Vilnius; tel.370 5 2621743 faksas 370 5 213 3295

www.solidarumas.lt; el.paštas: info@lps.lt; solidarumas.lt@gmail.com

2019-10-10 Nr. 10-103

Lietuvos Respublikos Vyriausybei,
Kopija: Finansų ministerijai,
Trišalei tarybai,

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003-01-28 NUTARIMO NR. 99 „DĖL KOMANDIRUOČIŲ SĄNAUDŲ ATSKAITYMO IŠ PAJAMŲ TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, 2019 m. spalio 4 d. raštu Nr. (1412-01)-6K-1905196, parengė ir pateikė išvadoms gauti teisės aktų pakeitimo projektų paketą: Akcizų įstatymo, Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo, Žemės mokesčio įstatymo, Vyriausybės nutarimų „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo“, „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo (toliau – Nutarimo Nr. 99 projektas).

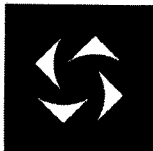
Lietuvos profesinei sąjungai „Solidarumas“, įvertindama, kad teisės aktų projektai teikiami derinimui skubos tvarka, jais siekiama mokesčių sistemos struktūros tobulinimo, o komandiruojami darbuotojai dienpinigiais vidutiniškai gauna 2 kartus daugiau pajamų nei gaudami atlyginimą, t.y. 486,4 mln. eurų dienpinigių ir apie 253,5 mln. eurų atlyginimo atskaičius mokesčius, tai reiškia, kad darbuotojų (vykstančių į užsienį) pensijos mažėja iki trijų kartų, nes transporto įmonės, siekdamos sumažinti gyventojų pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokų išlaidas, tai daro darbuotojų socialinių garantijų sąskaita.

Pažymėdama, jog Nutarimo Nr. 99 projekto tikslas yra siekti, kad už darbą būtų atlyginimą ne neapmokestinamomis komandiruočių kompensacijomis, nuo kurių neskaičiuojamos ir valstybinio socialinio draudimo įmokos, nes tai neužtikrina tinkamo darbuotojų socialinio aprūpinimo - o rinkos konjunktūrą atitinkančiu darbo užmokesčiu. Atsižvelgdama į tai s i ū l o:

- i) Nutarimo Nr. 99 projekte numatytą 1,5 koeficientą, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, didinti iki – 2 koeficiento;
- ii) Teisės aktų pakeitimo projektų pasiūlymų paketą teikti svarstyti Nacionalinei Trišalei tarybai, kurį vyks spalio 22 d.

Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“
Pirmininkė Kristina Krupavičienė

- *Krupavičienė*

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019-10-11 Nr. 100

DĖL IŠVADŲ TEISĖS AKTŲ PROJEKTAMS

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (toliau – LPSK) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-3613“, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. 19-11617, Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo Nr. I-2675 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. 19-11615, Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. 19-11618, Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. 19-11619 ir teikia savo išvadą:

1. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto

LPSK atkreipia dėmesį, kad 2019-09-28 Lietuvos Respublikos Trišalė taryba svarstė ir priėmė sprendimą dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikto klausimo, kuriuo sprendžiama darbo užmokesčio ir dienpinigių santykio problema, pakeičiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ 2.5 papunktį ir numatant, kad krovininio kelių transporto sektoriuje dirbantiems vairuotojams didesnę iš minimalios mėnesinės algos ar minimalaus valandinio atlygio dauginamą koeficientą – 2.

Finansų ministerijos pateiktame to paties Vyriausybės nutarimo pakeitimo projekte siūloma nustatyti mažesnę - 1,5 koeficientą.

LPSK nesuprantamas LR Vyriausybės atstovų pasiūlymas, kuris blogina kitą LR Vyriausybės atstovų pasiūlymą. Atsižvelgiant į tai, kad nepateikta jokių argumentų ar paskaičiavimų, kodėl LR Trišalėje taryboje svarstytas koeficientas turėtų būti mažinamas, LPSK įsitikinusi, kad 2% koeficientas pagerintų vairuotojų socialines garantijas, nes krovininio transporto sferoje didelę dalį darbuotojų atlygio sudaro komandiruočių dienpinigiai, nuo kurių socialinio draudimo įmokos nėra mokamos, o mažesnės socialinio draudimo įmokos lemia, kad šių darbuotojų socialinės garantijos yra mažesnės palyginti su jų gaunamomis pajamomis (mažesnės ligos išmokos, mažesni atostoginiai, mažesnės pensijos ateityje ir t.t.).

LPSK nepritaria LR Finansų ministerijos parengtam nepagrįstam ir neargumentuotam LRV Nutarimo Nr. 99 pakeitimo projektui ir dėl tos priežasties, kad šis teisės akto pakeitimo projektas nesvarstytas LR Trišalėje taryboje.

2. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto “Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-3613”:

LPSK atkreipia dėmesį, kad skubos tvarka priimant mokesčių reformą nebuvo įsiklausyta į socialinių partnerių išsakomą kritiką dėl ateityje prastėsiančių valdžios galimybių tinkamai finansuoti viešąjį sektorių bei Lietuvos gyventojams teikiamas socialines paslaugas. Lėtėjanti ekonomika ir augantys įsipareigojimai gyventojams, verčia koreguoti 2020 metams numatytus mokestinius rodiklius.

Seimo narių ir Vyriausybės siūlymas didinti antrąjį GPM tarifą iki 32 proc. yra sveikintinas, tačiau būtina atkreipti dėmesį, jog siekiant visiškai panaikinti bendra mokestinės naštos (įskaitant ir soc. draudimo įmokų) regresyvumą būtinas tarifas siekia 32.52 proc.

Seimo narių ir Vyriausybės siūlymas mažinti biudžeto įplaukų netekimus mažiau nei numatyta didinant NPD labiausiai paveikia mažas pajamas gaunančius dirbančiuosius. Vyriausybės siūlymas mažinti NPD koeficientą tam, jog būtų išlaikyta NPD bazė (riba, iki kurios galima pasinaudoti NPD) yra netikslinga, turint omenyje ribotas biudžeto galimybes. Tokie siūlymai padidintų pajamų nelygybę tarp dirbančių asmenų.

Siekiant sumažinti biudžeto įplaukų netekimus, kartu atstatyti 2018 metais galiojusią NPD bazę ir pašalinti mokestinės sistemos regresyvumą, LPSK siūlo 2020 metais:

- Didinti NPD iki 400 eurų
- Didinti NPD koeficientą nuo 0.2 iki 0.302
- Didinti antrąjį GPM tarifą nuo 27.00 iki 35.52 proc.

3. Dėl visų teisės aktų projektų svarstymo Lietuvos Respublikos Trišalėje taryboje

LPSK atkreipia dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 195 str. 9 d. bei Lietuvos Respublikos Trišalės tarybos nuostatais, Trišalė taryba svarsto klausimus ir teikia išvadas ir pasiūlymus darbo, socialinės ir ekonominės politikos srityse. Atitinkamai, LPSK reikalauja, kad visi derinimo pakete pateikti teisės aktų projektai būtų perduoti svarstyti į LR Trišalę tarybą, kadangi šie Vyriausybės ketinami priimti sprendimai turės įtakos visų socialinių partnerių atstovaujamiems asmenims.

Pirmininkė

Dokumentą elektroniniu
parašu pasirašė
Inga Ruginienė
Data: 2019-10-11 12:26:33

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019 m. spalio 11 d.

Lukiškių g. 2, Vilnius

DĖL MOKESČIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Asociacija „Investors' Forum“ (toliau – Investuotojų Forumas), jungianti stambiausius ir aktyviausius investuotojus į Lietuvos ekonomiką, aktyviai dalyvauja teikdama pasiūlymus kaip pagerinti mokesčių sistemos efektyvumą ir konkurencingumą.

Investuotojų Forumas iš esmės teigiamai vertina prieš metus įvykdytą mokesčių ir socialinio draudimo sistemos reformą. Tačiau taip pat didelė vertybė yra sistemos stabilumas, ypač verslui. Be to, Lietuvai būdingas mokesčių įstatymų kaitaliojimas gruodžio mėnesį su biudžeto tvirtinimu apskritai yra labai ydinga praktika ir jos reikėtų vengti. Mokesčių įstatymų pakeitimai turi įsigalioti ne anksčiau, kaip po 6 mėnesių nuo paskelbimo.

Todėl pirmas ir pagrindinis Investuotojų Forumo pasiūlymas yra susilaikyti nuo skubotų mokesčių sistemos pokyčių. Viešam svarstymui skirti tik kelias dienas ir tikėtis kokybiškų pastabų, tinkamos diskusijos ar, galiausiai, kokybiškos teisėkūros apskritai nerimta.

Žemiau pateikiame pastabas dėl konkrečių mokesčių įstatymų projektų.

Dėl Lietuvos Respublikos transporto priemonių taršos mokesčio įstatymo projekto

- Automobilio registracijos metu mokamas mokestis tinkamas, kai jis taikomas kaip prabangos mokestis. Taršos mokestis sietinas su automobilio naudojimu, todėl turėtų būti mokamas už laikotarpį (pvz., kartą per metus, arba atliekant eilinę techninę apžiūrą už laikotarpį iki kitos apžiūros).

- Taršos mokestį turėtų mokėti visi teršiantys, o ne įsigyjantys naujus (t.y. nedaršius) automobilius.
- Projekte nurodoma, kad mokestį privalo mokėti transporto priemonės valdytojas. Teisės aktai skiria savininko ir valdytojo sąvokas, tačiau valdytojas pagal teisės aktus yra apibrėžiamas plačiai – asmuo, nuosavybės, patikėjimo, nuomos, panaudos ar kitokiu teisėtu pagrindu valdantis ir naudojantis transporto priemone. Trūksta aiškumo ar nekils pareiga taršos mokesčio mokėti ir lizingo įmonėms, kurios nominaliai taps automobilių savininkėmis.
- Skolos perkėlimai, reorganizavimai, paveldėjimai – pagal dabartinį projektą, tokiais atvejais valdytojai privalėtų mokėti taršos mokestį už kiekvieną valdytojo perregistravimą. Nėra logiška, kad, pvz., jungiant dvi dideles bendroves vien dėl jų jungimo staiga reikia sumokėti mokestį nuo viso automobilių parko.
- Taip pat neaišku, kiek kartų tektų mokėti mokestį atgalinės nuomos (angl. sale and leaseback) atveju. Savo esme, tokia sutartis tėra finansavimo su įkeitimu atitikmuo.
- Apibendrinant, tokia įstatymo redakcija gali skatinti ne įsigyti naujas transporto priemones, o priešingai, kuo ilgiau eksploatuoti senas, taršias. Todėl projektą reikia peržiūrėti iš esmės.

Dėl Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo Nr. I-2675 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto

- Investuotojų forumas nuosekliai pasisako už tai, kad būtų panaikinta Žemės mokesčio įstatymo 9 str. 4 d., pagal kurią žemės ūkio paskirties žemės mokestinė vertė dauginama iš koeficiento 0,35. Projektu siūloma koeficientą didinti iki 0,5. Manome, kad koeficientas turėtų būti arba naikinamas iš karto, arba nuosekliai didinamas iki 1 per kelis metus. Žemė yra būtinas elementas daugelyje veiklų, ne tik žemės ūkyje. Žemės ūkis tuo ilgiau liks nekonkurencingas, kuo ilgiau bus nesklaidriai subsidijuojamas įvairiomis lengvatomis. Daug geriau būtų mokesčių lengvatų atsisakyti, išskaidrinti sistemą, o tada maksimaliai racionalizuoti subsidijas orientuojantis į potencialiai konkurencingas ūkininkavimo kryptis.

Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo pakeitimo projekto

- Siūlymas žemės ūkiui taikyti 81 EUR / 1000 litrų tarifą dyzelinui, o visiems kitiems vartotojams 372 EUR / 1000 litrų yra neprotingas. Investuotojų forumas nuosekliai pasisako už tai, kad būtų panaikinta akcizų lengvata žemės ūkyje naudojamam kurui. Kuras yra būtinas elementas daugelyje veiklų, ne tik žemės ūkyje. Žemės ūkis tuo ilgiau liks nekonkurencingas, kuo ilgiau bus nesklaidriai subsidijuojamas įvairiomis lengvatomis. Kaip minėta, daug geriau būtų mokesčių lengvatų atsisakyti, išskaidrinti sistemą, o tada maksimaliai racionalizuoti subsidijas orientuojantis į potencialiai konkurencingas ūkininkavimo kryptis. Be to, ne paslaptis kad dalis žymėto dyzelino panaudojama ne pagal paskirtį arba parduodama šešėlinėje prekyboje. Todėl siūlome šią lengvatą naikinti.
- Didinant kuro, alkoholio ir tabako akcizus svarbu orientuotis ir į kaimynines ES nares – Latviją ir Lenkiją. Pernelyg padidinus akcizus lyginant su kaimynėmis yra pavojus kad biudžetas ne tik

negaus papildomai pinigų, bet jų praras. Aiškinamajame rašte neužsimenama apie kaimyninių valstybių esamus ar planuojamus akcizų dydžius. Kol jie nėra įvertinti, įstatymo projektas neturėtų būti priimtas.

- Akivaizdų netinkamos akcizų politikos pavyzdį rasime kaitinamojo tabako kategorijoje. Dabar galiojančioje Akcizų įstatymo redakcijoje nustatytas trejų metų laikotarpis, kuriuo laipsniškai didinami akcizai kaitinamajam tabakui. Nuo 2019 m. kovo 1 d. – 68,6 euro, nuo 2020 m. kovo 1 d. – 78,5 euro, o nuo 2021 m. kovo 1 d. – 90 eurų už kilogramą tabako. Tuo tarpu projektu numatoma iš karto dar daugiau padidinti akcizą šiai tabako kategorijai, nuo 2020 m. kovo 1 d. nuo 68,6 iki 113,2 euro, t. y. 65 proc. padidinimas. Viena vertus, tokia teisėkūros praktika yra ydinga. Antra, verslas planuoja veiklą keliems metams į priekį. Trečia, akcizų surinkimas būna geresnis, kai didėjimas laipsniškas, o ne drastiškas. Ketvirta, Lenkijoje ši tabako kategorija neapmokestinama akcizais, o Latvijoje akcizas daug mažesnis (70 eurų už kg tabako), negu siūlomas projekte. Koks būtų rezultatas, nesunku nuspėti – kaitinamojo tabako kapsulės būtų perkamos Lenkijoje ir perpardavinėjamos Lietuvoje, o akcizo surinkimas ne padidėtų, bet sumažėtų. Todėl siūlome atlikti Lenkijos ir Latvijos visų akcizų analizę ir tik tada priimti galutinę projekto redakciją.

Dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimo

- Investuotojų forumas nepitaria gyventojų pajamų mokesčio tarifo padidinimui nuo 27 proc. iki 32 proc. pajamoms viršijančioms Sodros „lubas“. Norime atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad šiuo metu Lietuvoje taikomos darbo santykių apmokestinimo sistemos našta panaši į taikomos Estijoje ir mažesnė nei taikoma Latvijoje. Padidinus šiuo metu taikomą 27 proc. tarifą, Lietuvoje darbo santykių pajamos bus apmokestinamos daugiausiai. Tokiu būdu tarptautiniam verslui aukštos kvalifikacijos specialistus bei vadovus bus palankiau samdyti Estijoje bei Latvijoje, o Lietuva praras savo šiuo metu turimą konkurencinį pranašumą. Ypatingai atkreiptinas dėmesys, kad dėl tokių pasekmių Lietuvai nebus galimybės planuoti dydžiu padidinti biudžeto pajamas ir pasiekti tokį tik matematiškai apskaičiuotą efektą, pritaikius didesnį pajamų mokesčio tarifą. Todėl siūlytume sudaryti palankias sąlygas investuotojams rinktis Lietuvos aukšto lygio ekspertus ir vadovus. Taip pat siūlome nepamiršti, kad toks ir buvo pirminis įvykusios mokesčių reformos tikslas. Tuo tarpu GPM tarifo padidinimas iš esmės panaikina mokesčines aukštų atlyginimų paskatas – Sodros „lubos“ mažina pajamų apmokestinimą 12,52%, o GPM tarifas didėja 12%.

Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamo turto mokesčio įstatymo pakeitimo projekto

- Investuotojų forumas ilgą laiką pasisako už visuotinį nekilnojamo turto mokestį. Todėl siūlome naikinti nekilnojamo turto mokesčio lengvatą žemės ūkiui, taip pat daugumą kitų nekilnojamo turto mokesčio lengvatų (NTMĮ 7 str., ypač išvardintas 2 dalyje).

Esant reikalui, Investuotojų Forumo mokesčių darbo grupės nariai yra pasirengę detaliau pristatyti čia pateiktus pasiūlymus.

Pagarbiai,

Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019 m. spalio 11 d. 19-223IR

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL FINANSŲ MINISTERIJOS PARENGTŲ TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) – didžiausia paslaugų, prekybos ir aukštųjų technologijų įmonės bei asociacijas vienijanti verslo organizacija Lietuvoje. LVK veikla yra pagrįsta asociacijos laisvės principo pagrindu, kuris yra fundamentalus teisės principas, įtvirtintas tarptautiniuose teisės aktuose (Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 str., Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 22 str. ir kt.), taip pat nacionaliniuose teisės aktuose (LR Konstitucijos 35 str., LR Asociacijų įstatyme). Pagrindinis asociacijos kaip susivienijimo tikslas yra atstovauti verslo bendruomenės interesams, todėl LVK savo veikla siekia kurti palankią aplinką verslui, skatinti rinkos ekonomikos sistemos plėtrą ir kt., o šie tikslai įgyvendinami per socialinį dialogą su institucijomis. Būtent šis Asociacijos veiklos tikslų įgyvendinimo procesas, viešai išreiškiant savo pozicijas, remiantis LR Konstitucijos 25 straipsniu, kuris numato, kad „Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas“, yra Asociacijos kaip demokratinės visuomenės išraiškos ženklas. Dėl šios priežasties Asociacijos teikiama nuomonė laikytina verslo bendruomenės saviraiškos būdu.

Remiantis Trišalės tarybos, kurios oficiali narė yra LVK, nuostatais, kurie numato, jog Trišalė taryba vykdo nuolatinę socialinių, ekonominių ir darbo klausimų stebėseną, jų analizę bei teikia siūlymus dėl šių klausimų sprendimo; 2017 m. spalio 16 d. LVK kartu su Ministru Pirmininku Sauliumi Skverneliu ir kitais socialiniais partneriais pasirašytu Nacionaliniu susitarimu dėl šalies pažangai būtinų reformų (toliau – Nacionalinis susitarimas), kurio 1.4. punktas numato „*skatinti socialinius partnerius ir visuomenę dalyvauti valstybės valdyme <...>*“ bei atsakydami į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) 2019 m. spalio 7 d. raštą Nr. (14.12-01)-6K-1905196, pagal kompetenciją teikiame pastabas derinimui pateiktiems teisės aktų projektams.

LVK nuomone, bet kokie mokestiniai pakeitimai turėtų būti priiminėjami tik po išsamių diskusijų su ekspertais bei socialiniais partneriais. Šiuo atveju, suinteresuotoms institucijoms skirtas 5 darbo dienų terminas įvertinti mokestinių įstatymų projektų paketą ir parengti jam pastabas yra akivaizdžiai per trumpas. Atkreipiame dėmesį, jog 2018 m. kovo 16 d. Valstybės kontrolės parengtoje ataskaitoje „Teisėkūros procesas“ konstatuojama, jog „*Teisės aktų gausa ir įstatymų priėmimas, svarstant skubos ir ypatingos skubos tvarka, nesudaro tinkamų sąlygų išsamiai įvertinti Seimui pateiktų įstatymų projektų*“.

Tokia skuba taip pat prieštarauja ir Nacionalinio susitarimo, kurio 1.4. punktas numato „*skatinti socialinius partnerius ir visuomenę dalyvauti valstybės valdyme. Prioriteto tvarka vertinti Susitarimą pasirašiusių organizacijų atstovų lygiavertį įtraukimą į tikslinių darbo grupių*“ Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103, Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

veiklą, kurią apima Susitarimas, siekiant juos įtraukti kuo ankstesnėje stadijoje", o 4.2. punktas numato <...> Siūlomus mokestinius pakeitimus iš anksto aptarti su Susitarimą pasirašiusių organizacijų atstovais", nuostatomis.

Be to, LVK nuomone, svarstant tokios svarbos mokestinių įstatymų pakeitimus, svarbu užtikrinti jų priėmimo, įsigaliojimo ir taikymo konstitucingumą, t. y. priimant mokesčių įstatymų pakeitimus, kiekvienu atveju turėtų būti labai aiškiai motyvuojama, kodėl jų įsigaliojimas anksčiau kaip po 6 mėn. yra kritiškai būtinas, nes tai ne tik atsiliepia teisinio reguliavimo stabilumui, investuotojų pasitikėjimui valstybe, bet programuoja ir galimus ginčus dėl tokių pakeitimų konstitucingumo. Įsipareigojimas užtikrinti netrumpesnę nei 6 mėnesių pataisų įsigaliojimo terminas įtvirtintas ir Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje ir galiojančioje XVII-osios Vyriausybės programoje¹: „195.3. sieksime, kad svarbiausiais mokesčių politikos principais liktų aiškumas ir skaidrumas. Keičiamų įstatymų pataisų įsigaliojimas bus nustatomas vadovaujantis „dviejų datų“ taisykle ir bus siekiama, kad pataisų įsigaliojimo terminas nebūtų trumpesnis negu 6 mėnesiai nuo teisės akto paskelbimo <...>“ bei Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos 2016 m. LR Seimo rinkimų programoje „Darnios Lietuvos Vyriausybės programa“²: „**Taikysime reikalavimą bet kokius mokestinio reguliavimo pakeitimus priimti likus ne mažiau kaip finansiniams metams iki jų įsigaliojimo**“. Finansų ministerijos siūlomuose teisės aktų projektuose numatytos jų įsigaliojimo datos minėtiems įsipareigojimams akivaizdžiai prieštarauja. Tokia praktika kenkia visuomenės pasitikėjimui valstybe ir kelia abejonių dėl vykdomosios valdžios pagarbos savo įsipareigojimams rinkėjams bei pasiektiems susitarimams su socialiniais partneriais.

I. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nutarimo projekto Nr. 19-11612 "Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-3613" (toliau – Nutarimo projektas)

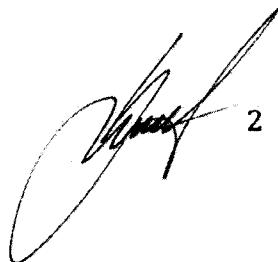
Nutarimo projektu siūloma pritarti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-3613 nuostatomis dėl progresinio tarifo padidinimo (Metinei pajamų daliai, viršijančiai 120 vidutinių darbo užmokesčių (VDU) – 2019 metais, 84 VDU – 2020 m. ir 60 VDU – 2021 m. ir tolesniais metais, nustatyti 32 procentų gyventojų pajamų mokesčio (GPM) tarifą, vietoje šiuo metu numatyto 27 procentų GPM tarifo) bei mažesnio NPD augimo (sumažinti numatytą neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) augimą (iki 400 Eur (2020 m.) ir iki 500 Eur (2021 m.) ir apsiriboti NPD didinimu kasmet po 50 eurų, t. y. 2020 m. siūloma taikyti 350 Eur NPD, o 2021 metais – 400 Eur NPD) nustatymo 2020 metams ir vėlesniems mokestiniams laikotarpiams.

LVK kategoriškai nepitaria siūlomiems pakeitimams dėl žemiau išdėstytų priežasčių:

Visų pirma, LVK nuomone, šie pasiūlymai prieštarauja susitarimams, pasiektiems svarstant 2018 m. priimtą mokesčių reformą, bei Nacionaliniam susitarimui, kurio 4.1. punktas numato „užtikrinti prognozuojamą, kuo paprastesnę, aiškią, sąžiningą ir konkurencingą mokestinę aplinką“; 4.2. punktas numato „<...> Nedidinti bendros mokestinės naštos verslui ir vadovautis principu, kad vieni mokesčiai būtų didinami mažinant kitus. Siūlomus mokestinius pakeitimus iš anksto aptarti su Susitarimą pasirašiusių organizacijų atstovais“; 5.1. punktas numato „remti sprendimus, leidžiančius įtvirtinti šalies verslo bei investicinę aplinką kaip konkurencingiausią regione <...>“.

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/886c7282c12811e682539852a4b72dd4>

² <http://darnilietuva.lt/rinkmenos/darnios-lietuvos-vyriausybės-programa.pdf>

2

Antra, siūlymai yra visiškai nesuderinami su LR Seimo valdančiosios daugumos deklaruojamais tikslais – vidutinio šalies darbo užmokesčio augimu, pajamų nelygybės mažinimu, itin prastos demografinės situacijos suvaldymu. Kadangi siūlymas stabdyti NPD didinimą labiausiai paveiktų mažiausių ir vidutinių pajamų gavėjų pajamas, priėmus siūlomus pakeitimus gali kilti šešėlio augimo rizika.

Trečia, siūlymai turės neigiamą įtaką Lietuvos konkurencingumui. Jau šiuo metu Lietuvoje taikomas 27 proc. GPM tarifas yra didesnis nei Latvijoje (23 proc.) ar Estijoje (20 proc.). Taip pat reikia atsižvelgti, kad yra numatyta kartelės, nuo kurios taikomas padidintas tarifas žemėjimas per artimiausius du metus, tad vis daugiau mokesčių mokėtojų ir taip mokės didesnius tarifus. Be to, atsižvelgiant į atsiradusias SODROS lubas mūsų šalies apmokestinimas buvo patraukliausias tarp kaimyninių Baltijos šalių, tačiau šis GPM padidinimas šį šalies patrauklumą taip pat eliminuos, nes SODRA+GPM bus didžiausias lyginant su Latvija ir Estija.

Ketvirta, siūlymas 2019 m. pajamoms, viršijančioms 120 VDU, taikyti 32 proc. prieštarauja *ex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) principui. Tokio įstatymo priėmimas atbuline tvarka pažeistų teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principus, kas prieštarauja LR Konstitucijai.

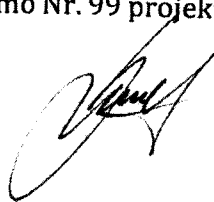
Penkta, siūlymas nustatyti, jog įstatymas įsigalioja nuo 2020 m. sausio 1 d., prieštarauja Lietuvos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatytam reikalavimui, pagal kurį „*Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naujus mokesčius, naujus mokesčio tarifus, mokesčio lengvatas, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigalioja ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo oficialaus paskelbimo dienos*“. Šiame įstatyme yra numatyta išlyga, jog „*ši nuostata netaikoma su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimo (papildymo) įstatymams*“, tačiau ji turėtų būti laikoma išimtimi, susijusia su kokiomis nors ypatingomis aplinkybėmis, kurios realiai reikalauja skubos tvarka keisti mokestinį reguliavimą, kadangi priimtų mokestinių pakeitimų įsigaliojimas anksčiau negu po 6 mėn. daro didelę žalą visuomenės pasitikėjimui valstybe ir institucijomis bei mažina Lietuvos patrauklumą investuotojams.

Remiantis išdėstytais argumentais, prašome nepritarti įstatymo projektui Nr. XIII-3613, palikti galioti šiuo metu numatytą 27 proc. progresinį GPM tarifą bei toliau vykdyti priimtus išipareigojimus dėl NPD didinimo.

II. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nutarimo projekto Nr. 19-11613 "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 "Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo" pakeitimo"

Nutarimo Nr. 99 projektu siūloma šiuo metu galiojantį 1,3 koeficientą, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, didinti iki 1,5. Šis siūlymas yra nesuderintas su socialiniais partneriais ir, LVK nuomone, turės ilgalaikių neigiamų pasekmių Lietuvos ekonomikai, todėl negalime jam pritarti.

Vertinant koeficiento didinimo poveikį krovinių vežimo verslui, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad pelningumas šiame sektoriuje skaičiuojamas vienai transporto priemonei, kurios efektyviam naudojimui užtikrinti reikalinga įdarbinti vidutiniškai 1,5 vairuotojo (t. y. vienos gamybos vietos sąnaudos, susijusios su darbo užmokesčiu, turi būti dauginamos iš 1,5). Atsižvelgiant į nuo 2020 m. planuojamą MMA didinimą iki 607 EUR ir Nutarimo Nr. 99 projektu

3

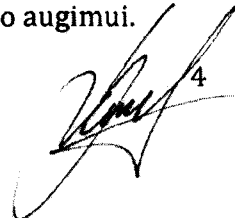
siūlomą koeficiento didinimą iki 1,5, vairuotojo minimalus apmokėjimas sieks 910,50 EUR. Visos darbo apmokėjimo sąnaudos (įskaitant darbdavio mokesčius nuo atlyginimo, vidutinius vairuotojui sumokamus dienpinigius 1116 EUR, bet neįvertinant dienpinigių apmokestinimo) už vieną vairuotoją sudarys 2042,62 EUR. Tuo tarpu visos darbo apmokėjimo sąnaudos efektyviam 1 vilkiko naudojimui sieks 3063,93 EUR ($2042,62 \text{ EUR} \times 1,5$). Rezultatas – vienos transporto priemonės efektyviam naudojimui užtikrinti tenkančios darbo apmokėjimo sąnaudos, palyginus su dabartine situacija, išaugs apie 288,53 EUR. Šiuo metu Lietuvoje įregistruota apie 48 000 tarptautinius pervežimus atliekančių sunkvežimių. Todėl visam sektoriui tenkantys papildomi kaštai gali sudaryti apytiksliai 166 mln. EUR. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2017 metais pelnas prieš apmokestinimą iš krovininio kelių transporto ir perkraustymo veiklos siekė 170,5 mln. EUR (duomenų apie 2018 m. rezultatus Lietuvos statistikos departamentas dar nepateikia). Įvertinus šiuos skaičius, galima teigti kad didelė dalis krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių taps nepelningomis, bus priverstos reorganizuotis, nustos generuoti pajamas ir įmokas į Lietuvos biudžetą.

Taip pat toks drastiškas darbo apmokėjimo sąnaudų šuolis reikšmingai paveiktų Lietuvos transporto įmonių grynąjį pelningumą, kuris 2012–2017 m. svyravo nuo 2,8 proc. iki 3,6 proc. Lyginant su kitomis ekonominės veiklos rūšimis, 2017 m. krovininio transporto pelningumo vidurkis buvo 40 proc. mažesnis ir pats mažiausias iš visų transporto ir saugojimo sektoriaus įmonių. Remiantis 2019 m. finansinių ataskaitų analize, transporto įmonių pelningumas 2017 m. sudarė 3,78 proc., o 2018 m. – sumažėjo iki 3,29 proc.

Be to, pastebėtina, kad Finansų ministerijos parengtame pasiūlyme neįvertintas galimas Lietuvos kelių transporto paslaugų eksporto kritimas dėl laukiamo naujo tarptautinio kelių transporto sektoriaus reglamentavimo (konkrečiai – Europos Sąjungos „Mobilumo paketo“) poveikio. LVK narės asociacijos „Linava“ preliminariniu vertinimu, esant Lietuvai nepalankiems sprendimams Europos Sąjungos „Mobilumo pakete“, mūsų šalies kelių transporto paslaugų eksporto kritimas gali siekti iki 45 proc., bus prarasta apie 30 000 darbo vietų ir tai taps valstybės problema.

Atsižvelgiant į kasmet Lietuvoje sparčiai augančius MMA dydžius, taip pat iššūkius kelių transporto sektoriui, kylančius dėl kitų išorinių veiksnių (pvz., Europos Sąjungos „Mobilumo paketo“, komandiruojamų darbuotojų direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir kt.), MMA koeficiento didinimas reikšmingai atsilieptų transporto įmonių veiklos sąnaudoms, tačiau niekaip nepaveiktų teikiamų paslaugų kainos tarptautinėse rinkose, kadangi šis pokytis paliestų ne visus rinkos dalyvius. Nepavykus suvaldyti minimų iššūkių, Lietuvos transporto ir saugojimo sektorius ne tik susidurs su reikšmingai išaugsiančiomis veiklos sąnaudomis, bet ir didžia dalimi praras turimą potencialą, sąlygodamas Lietuvos bendrosios pridėtinės vertės, valstybės biudžeto ir eksporto praradimus, taip pat neigiamai paveiks kitus sektorius ir šalies investicinę aplinką. Lietuvos transporto įmonės dėl nepalankių ir pablogėjusių verslo sąlygų šalies viduje būtų priverstos įsteigti dukterines įmones arba visiškai perkelti savo veiklą į Centrinės/Vakarų Europos valstybes (pvz., Lenkiją, Vokietiją ir kt.) arba į trečiąsias šalis.

Atribota Lietuvos vežėjų veikla atsilieps šalies ekonomikai ir finansų sistemai. Bendrasis (tiesioginis ir netiesioginis) transporto ir saugojimo sektoriaus poveikis valstybės finansams surenkamų mokesčių srityje vidutiniškai gali svyruoti nuo 7,92 proc. iki 16,42 proc., todėl turėtų būti išsamiai įvertintas galimas valstybės biudžeto pajamų sumažėjimas dėl paslaugų eksporto kritimo – galima daryti prielaidą, kad šios naujos mokesinės iniciatyvos tik pablogins situaciją. Bendrasis transporto ir saugojimo sektoriaus poveikis bendrajai pridėtinei vertei, įvertinus poveikį susijusiems sektoriams, gali sudaryti net iki 25 proc. Lietuvos banko duomenimis, vien tik krovininis kelių transportas sukuria beveik trečdalį viso šalies paslaugų eksporto – 2014–2018 m. krovininio kelių transporto sukuriamą dalis svyravo tarp 27–28 proc. nuo viso paslaugų eksporto ir turėjo didžiausios įtakos šalies paslaugų eksporto augimui.

4

Taip pat reikia pažymėti, kad krovininis kelių transportas moka daugiausiai įmokų į Valstybinį socialinio draudimo fondą (SODRA) biudžetą. Pvz., 2019 m. gegužės mėn. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, didžiausia dalis darbuotojų, kurie yra apdrausti visomis socialinio draudimo rūšimis, buvo sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojai – iš viso 79,5 tūkst. Sunkvežimių vairuotojų skaičius Lietuvoje yra beveik 1/3 didesnis nei antroje vietoje esančių parduotuvių pardavėjų ir net 2-4 kartus didesnis lyginant su kitomis pirmojo dešimtuko profesijomis.

Remiantis išdėstytais argumentais, prašome atsisakyti siūlymo didinti koeficientą, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma.

III. Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11617

LVK nepitaria įstatymo projekto siūlymui sumažinti fizinių asmenų nekomercinės paskirties nekilnojamajam turtui taikomą neapmokestinamąjį dydį nuo 220 tūkst. eurų iki 100 tūkst. Eurų. Visų pirma, kartelės mažinimas daugiau nei du kartus lems, kad bus apmokestintas nebe prabangus, tačiau vidurinijai klasei priklausantis būstas.

Taip pat įstatymo projektas nenumato išimčių dėl vienintelio šeimos būsto, kas gali paliesti senyvo amžiaus vienišus žmones bei jaunas besikuriančias šeimas. LVK nuomone, vienam būstui, kuriame asmuo arba šeima yra deklaravę gyvenamąją vietą, neturėtų būti taikomas nekilnojamojo turto mokestis, nepriklausomai nuo to būsto vertės, kadangi asmuo nekilnojamąjį turtą ir taip įsigyja iš apmokestintų pajamų, įsigydamas sumoka pridėtinės vertės mokestį, patiria išlaidų notariniam nuosavybės dokumentų patvirtinimui, be to, daug žmonių (ypač jaunesnio amžiaus) būstą įsigyja su banko paskola, daugelį metų moka palūkanas, kurios tikėtina iš esmės didės dėl planuojamo įvesti bankų apyvartos mokesčio, o kur dar pastovios investicijos į būsto išlaikymą.

Taip pat matomos aiškios problemos su registrų centro vertėmis, kadangi didžiuosiuose miestuose esantis turtas dažniausiai yra įvertintas arti rinkos vertės, tačiau regionuose esantis turtas turi dirbtinai sumažintą vertę.

Ypač ydinga ir kritikuotina yra tai, jog per nekilnojamojo turto mokestį surinktos lėšos būtų nukreipiamos ne vietos savivaldybei, o į valstybės biudžetą. Galiausiai, LVK kategoriškai nesutinka su mokestiniais pakitimais, kai iki jų įsigaliojimo lieka mažiau nei 6 mėnesiai. Tokia politika, kai planuojama didinti mokesčius ne konkrečioms tikslams kaip pvz. savivaldybių infrastruktūros gerinimas, o tiesiog siekiant skubiai surinkti daugiau lėšų į biudžetą, yra neatsakinga.

Svarstant galimybes plėsti nekilnojamojo turto apmokestinimo bazę, LVK nuomone, tikslinga įvesti nekilnojamojo turto apmokestinimą valstybės įstaigų, religinių bendruomenių valdomam nekilnojamam turtui, panaikinti kitas esamas nekilnojamojo turto apmokestinimo išimtis. Valstybės valdomo turto apmokestinimas leistų jį naudoti efektyviau ir peržiūrėti realius tokio turto turėjimo poreikius.

IV. Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11618

a) Dėl siūlymo siaurinti lengvatą žemės ūkyje naudojamiems dyzeliniams degalams mažinti lengvatą dyzelinui, naudojamam žemės ūkyje

Pritariame ir palaikome siūlymą siaurinti akcizų lengvatą žemės ūkyje naudojamiems degalams bei manome, jog derėtų akcizų lengvatą žemės ūkyje naudojamiems dyzeliniams degalams siaurinti ryžtingiau bei svarstyti galimybę ateityje tokios lengvatos atsisakyti, nes dabartinė padėtis diskriminuoja kitus verslus žemės ūkio veiklos atžvilgiu.

b) Dėl siūlymo didinti akcizų tarifą degalams

LVK nepitaria siūlymams didinti akcizų tarifus dyzelinui ir benzinui.

LVK narių asociacijos „LINA“ duomenimis, dėl dyzelino pabrangimo Lietuvos kelių transporto sektorius gali papildomai netekti virš 12 mln. EUR per metus. Neabejotina, kad net ir neženklaus dyzelinių degalų kainos padidėjimas darys įtaką prekių gamybos grandinėje: žaliavų tiekimui, prekių išvežiojimui, gamybinės technikos, kurios darbui naudojamas dyzelinas, veiklos sąnaudoms. Intervencija į šią grandinę pakeis prekių ir paslaugų kainas šalyje bei darys neigiamą įtaką verslo konkurencingumui ir bus dar vienu papildomu iššūkiu sektoriui. Atkreipiame dėmesį, jog Estijos vyriausybė, siekdama sušvelninti ankstesnės neapdairios akcizų politikos partnerius, svarsto galimybę šį mokesť dyzelinui sumažinti.

Kaip jau buvo minėta aukščiau, nepavykus suvaldyti naujų iššūkių, Lietuvos kelių transporto sektorius gali didžia dalimi prarasti turimą potencialą, taip sąlygodamas Lietuvos bendrosios pridėtinės vertės, valstybės biudžeto ir eksporto praradimus, neigiamą poveikį kitiems susijusiems sektoriams ir šalies investicinei aplinkai.

Siekiant prisidėti prie aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo, LVK nuomone, akcizų tarifas benzinui taip pat neturėtų didėti. Oro taršos požiūriu, didesnis benzino vartojimas dyzelino sąskaita leistų lengviau pasiekti nacionalinius atsinaujinančių išteklių transporto sektoriuje tikslus.

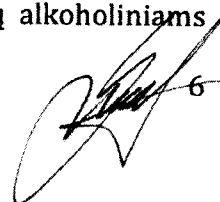
Atsižvelgus į šiuos argumentus, siūlome akcizo dyzeliniam kurui i benzinui nedidinti.

c) Dėl siūlymo didinti akcizų tarifą etilo alkoholiui

LVK nuomone, alkoholio kontrolės priemonės būtina vertinti kompleksiskai, analizuoti jų kaštus ir poveikį valstybės ekonomikai, finansams, ūkiui. Pastaraisiais metais įvesta ir taip daug alkoholio ribojimo priemonių, todėl nepritariame Finansų ministerijos siūlymui nuo 2020 m. kovo 1 d. didinti akcizo tarifą stipriajam alkoholiui papildomai 10,5 proc., kadangi nebuvo atlikta detali situacijos analizė bei pateikti skaičiavimai, kokį poveikį turi jau įvestos priemonės bei kodėl siekiama vėl didinti akcizą būtent vienai alkoholio rūšiai. Manome, kad toks nepamatuotas mokesčių didinimas neigiamai paveiks Lietuvos ekonominę situaciją, o izoliuotos nuo kaimyninių valstybių akcizų politikos taikymas tik dar labiau sustiprins augančią pasienio prekybą bei šešėlio problemą Lietuvoje.

Estija bei kaimyninė Latvija atitinkamai šių metų liepos ir rugpjūčio mėnesiais ženkliai sumažino etilo alkoholiui taikomus akcizo tarifus. Estija sumažino tarifą nuo 2508 iki 1881 eurų, o Latvija nuo 1840 iki 1564 eurų. Lenkijoje stipriajam alkoholiui taikomas akcizo tarifas siekia 1333 eurus ir yra mažesnis nei šiuo metu taikomas Lietuvoje. Latvijoje bei Estijoje vienas iš pagrindinių argumentų mažinant šiuos tarifus buvo išaugusi pasienio prekyba ir augantis šešėlis vidaus rinkoje. Šiuo metu galiojantis tarifas ir taip yra didesnis negu pasienio šalyse Lenkijoje ir Latvijoje, o priėmus sprendimą dar papildomai pakelti akcizo tarifą etilo alkoholiui, šis atotrūkis radikaliai padidėtų.

Praėjusiais metais LVK užsakyму Vilniaus universiteto Ekonomikos ir verslo vadybos fakultetas atliko tyrimą apie akcizų tarifo poveikį pasienio prekybai, kurio metu buvo išanalizuotos Estijos-Latvijos bei Lietuvos-Lenkijos pasienio prekybos situacijos. Tyrimo metu nustatyta, jog dėl 2014-2018 metais Estijoje pastoviai didintų akcizo tarifų alkoholiniams

gėrimams, Estijos gyventojai ėmė masiškai apsipirkinėti Latvijoje. Dėl pasienio prekybos su Latvija vien dėl stipriųjų gėrimų 2017 metais Estija prarado 52,8 mln. eurų. Tyrime taip pat buvo prognozuojama, kad padidinus alkoholio akcizo tarifą 10 proc., kas ir buvo padaryta 2018 m. pabaigoje, Lietuva gali jau 2019 m. netekti 33-54 mln. eurų.

Norime pažymėti, kad Finansų ministerija ir kitos atsakingos institucijos per 2019 m. neatliko jokių reikšmingų tyrimų ar skaičiavimų kaip keičiasi prekybos mastai Lietuvos pasienio regionuose, o tuo tarpu Lenkijos bei Latvijos institucijų pateikiami duomenys rodo, kad lietuviai vis dažniau apsiperka kaimyninėse valstybėse taip išvesdami pinigus iš Lietuvos ir mažindami Lietuvos biudžeto pajamas. Lietuva yra didelės Europos ekonomikos dalis ir negali sau leisti taikyti izoliuotos akcizų politikos nesiremiant kitų, ypač kaimyninių, valstybių pavyzdžiu.

Palaikome valstybės institucijų norą kovoti su girtavimu ir iš to kylančiomis pasekmėmis, tačiau priimami mokestinės srities sprendimai turi turėti ir aiškią ekonominę logiką. Valstybinės mokesčių inspekcijos nuolat teikiami duomenys rodo, kad pagal jau dabar galiojančius akcizų tarifus suvartojamo alkoholio ir alkoholinių gėrimų kiekiai kasmet nuosaikiai mažėja, o akcizų mokesčių yra surenkama daugiau. Beatodairiškai ir neįvertinus galimų pasekmių didinant akcizo tarifą pasieksime situaciją, kuomet akcizo mokesčio surinkimas į valstybės biudžetą pradės kristi ir nebebus pasiekama jokie teigiamas ekonominio efekto. Su identiška situacija jau buvo susidūrusi Estija, kurioje vienu metu akcizai buvo didžiausi iš visų Baltijos valstybių ir šiais metais buvo sumažinti net 25 proc. skirtingoms alkoholio rūšims.

Atsižvelgiant į mūsų pateiktus argumentus bei galimas grėsmes, siūlome akcizo tarifo stipriajam alkoholiui nedidinti.

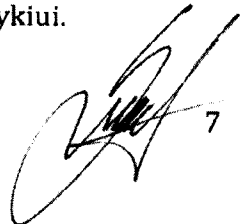
d) Dėl siūlymo išplėsti prievolę inventorizuoti produktus ir pateikti mokesčių administratoriui inventorizacijos aktą

Įstatymo projekto 2 antru straipsniu siūloma keisti Akcizų įstatymo 10 straipsnį ir išplėsti prievolę inventorizuoti produktus ir pateikti mokesčių administratoriui inventorizacijos aktą, tais atvejais kai keičiasi akcizų tarifas. LVK siūlo tikslinti ir keisti poįstatyminį teisės aktą, t.y. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. vasario 11 d. įsakymą Nr. VA-14 „Dėl cigarečių inventorizavimo taisyklių“, ir jame atsisakyti reikalavimo inventorizacijos akte nurodyti banderolių seriją ir numerius (14.7 taisyklių punktas). Šis reikalavimas be didžiulės administracinės naštos verslo subjektams iš esmės nieko neduoda, taip pat cigarečių atveju yra nereikalingas įgyvendinus tabako gaminių atsekamumo reikalavimus (valstybė turi visų cigarečių pakelių unikalius kodus ir galimybę stebėti jų judėjimą).

Todėl siūlome apsvarstyti galimybę atsisakyti reikalavimo nurodyti banderolių seriją ir numerius mokesčių administratoriui pateikiamame inventorizacijos akte.

V. Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11619

LVK iš esmės negali sutikti su siūlomu Įstatymo projektu, kuriuo siekiama pakeisti galiojantį Lietuvos Respublikos akcizų įstatymą, kuriuo kaitinamojo tabako produktams yra nustatytas laipsniškas akcizų tarifo didinimas iki 2021 metų. Tai akivaizdus akibrokšto verslo atžvilgiu pavyzdys, darantis didžiulę žalą verslo – valstybės pasitikėjimo santykiui.

Verslo bendruomenė labai teigiamai vertino Įstatymo leidėjo norą suteikti verslui mokestinės aplinkos nuoseklumą, prognozuojamumą, tikrumą ir galėjamą planuoti. Tai ir buvo padaryta Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. priėmus Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymą, kuriuo buvo nustatytas laipsniškas akcizų tarifo didinimas visoms tabako gaminių kategorijoms iki 2021 metų. Be to, Finansų ministerijos 2018 m. gegužės mėn. kartu su Akcizų įstatymo pakeitimais teiktame aiškinamajame rašte teigiama: „Be to, laikantis nuoseklios mokestinės politikos, Įstatymo projektu siūloma laikotarpiu iki 2021 m. akcizų tarifus cigaretėms, cigarams, cigarilėms, rūkomajam ir kaitinamajam tabakui didinti (...)“, o „Laipsniškas nurodytų tabako gaminių apmokestinimo lygio didėjimas vietoj vienkartinio itin ženklaus padidėjimo leis išvengti staigaus neigiamo poveikio ūkio subjektams“³. Nesuprantame argumentų Įstatymo projekto aiškinamajame rašte dėl kurių buvo nuspręsta taip kardinaliai pakeisti poziciją.

Šiame kontekste taip pat paminėtinas tikėtinas, bet Įstatymo projekto siūlytojų ir rengėjų neįvertintas negatyvus šalutinis efektas – šešėlinės ekonomikos augimas, iš esmės reikšiantis, kad padidinus akcizų tarifą siūlomu drastišku dydžiu biudžeto pajamos nepadidėtų. Būtina, kad Įstatymo projekto rengėjai įvertintų taikomus akcizų kaitinamiems tabako produktams dydžius kaimyninėse valstybėse ir to poveikį vartotojų pasirinkimui ir veiksams. Taip pat ir nelegalioje rinkoje, ypač internetinėje erdvėje, esančias galimybes vartotojams įsigyti nelegalius, kontrabandinius kaitinamo tabako produktus, atkeliaujančius iš Ukrainos ir Rusijos.

Rinkos tyrimų bendrovės Nielsen atliekamo tuščių pakelių tyrimo duomenys rodo, kad 2019 m. I ketvirtį nelegali tabako produktų rinka sudarė 19,3% ir iš esmės lyginant ją su 2018 m. I ketvirčio duomenimis yra paaugusi 1,6% (2018m. I ketv. buvo 17,7%). KPMG atliekamo tyrimo duomenimis, negautos dėl kontrabandos ir nelegalios prekybos tabako gaminiams pajamos Lietuvoje 2018 m. siekia 66 milijonus EUR⁴. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvoje vien PVM nesurenkama daugiau nei milijardo eurų per metus. Į tai dėmesį atkreipia net Europos Komisija. Todėl siūlytume visų pirma siekti didinti mokesčines pajamas kovojant su šešėline ekonomika ir mokesčių vengimu.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad LVK žiniomis Europos Komisijoje vyksta parengiamieji Tabako akcizų direktyvos peržiūros darbai. 2018 m. sausio 12 d. Komisijos ataskaitoje Tarybai dėl Direktyvos 2011/64/ES dėl akcizų, taikomų apdorotam tabakui, struktūros ir tarifų⁵ sakoma, kad egzistuojanti skirtinga kaitinamo tabako apmokestinimo tvarka valstybėse narėse gali iškreipti vidaus rinkos veikimą. Komisijos nuomone, šiuos gaminius būtų galima apmokestinti tokiu pat tarifu, koks pagal šią direktyvą taikomas rūkomajam tabakui.⁶ Ir šiuo atveju Komisija nusprendė šį klausimą iš naujo apsisvarstyti atlikdama kitą vertinimą pagal programą REFIT ir pagal Direktyvos 2011/64/ES 19 straipsnį rengdama tabako gaminių apmokestinimo ataskaitą.⁷ Todėl LVK kyla pagrįstas klausimas ir abejonė, ar nėra tikslinga įvertinti Įstatymo projektu teikiamo siūlymo ir ES bei minėtos direktyvos būsimos peržiūros kontekste.

LVK nemato pagrįstų priežasčių, kodėl galiojančios Akcizų įstatymo nuostatos ir numatytas akcizų tarifo kaitinamiems tabako gaminiams palaipsninis didinimas turi būti panaikinamas ir keičiamas, todėl dėl šios ir visų kitų išvardintų priežasčių siūlome iš naujo įvertinti šio pasiūlymo tikslingumą, žalingumą ir veiksmingumą; siekti didinti mokesčines pajamas kovojant su šešėline ekonomika, įskaitant nelegalią veiklą, susijusią su tabako produktais ir mokesčių vengimu. Taip pat siūlome prieš imantis esminių, nenuoseklių tabako

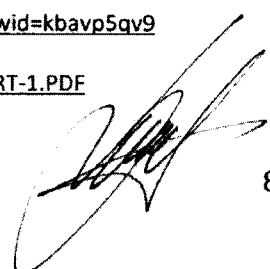
³ Žr.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/3159c8c05f2011e896f6c1bcca8cd3a8?ifwid=kbavo5qv9>

⁴ <https://marketing.kpmg.co.uk/stella/Lithuania.pdf>

⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LT/COM-2018-17-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>

⁶ Ten pat

⁷ Ten pat.

gaminių apmokestinimo akcizais keitimų, sulaukti ES Direktyvos 2011/64/ES dėl akcizų, taikomų apdorotam tabakui, struktūros ir tarifų peržiūros rezultatų.

LVK skatina konkurencingų ir verslui palankių, įskaitant mokesstinės aplinkos, sąlygų kūrimą. Teisinis tikrumas – vienas iš kertinių elementų palankių verslo sąlygų kūrimui. Taigi, reguliaciniai sprendimai, kurie priimami skubotai, nenuosekliai, nediskutuojant ir nevertinant jų poveikio verslo aplinkai vertintini ypač kritiškai.

Remiantis Lietuvos Respublikos Trišalės tarybos, kurios narė yra LVK, nuostatais, kurie numato, jog Trišalės tarybos veiklos tikslai yra „9.1. dalyvauti formuojant Lietuvos socialinę, ekonominę ir darbo politiką“; „9.2. pagal kompetenciją užtikrinti nuolatinį darbuotojų, darbdavių ir valstybinės valdžios institucijų dialogą“, o atliekamos funkcijos „10.1. vykdo nuolatinę socialinių, ekonominių ir darbo klausimų stebėseną, jų analizę bei teikia siūlymus dėl šių klausimų sprendimo“; „10.2. savo iniciatyva ar Seimo ir Vyriausybės prašymu svarsto įstatymų, kitų teisės aktų projektus socialinėje, ekonominėje bei darbo srityse, teikia išvadas ir rekomendacijas“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje numatytu įsipareigojimu „203.8. stiprinsime socialinį dialogą ir bendradarbiavimą Trišalėje taryboje ir kituose forumuose, sustiprindami profesinių sąjungų galias ir skatindami verslo asociacijų konsolidavimo procesus“, prašome paprašyti Trišalės tarybos nuomonės dėl Finansų ministerijos pateikto teisės aktų projektų paketo.

Pagarbiai

Prezidentas

Valdas Sutkus

Originalas nebus siunčiamas

Ineta Rizgelė, el.p.: ineta@lvk.lt 8 5 212 1111

LIETUVOS ŪKININKŲ SĄJUNGA

LR finansų ministerijai
Ministrui V. Šapokai

2019-10-10 Nr. 19-10/1049
Į 2019-10-04 Nr. (14.12-01)-6K-1905196

KOPIJA:
LR Vyriausybė
Ministrui Pirmininkui S. Skverneliui

LR Seimo Kaimo reikalų komitetas
Pirmininkui A. Stančikui

LR žemės ūkio ministerija
Ministrui A. Palioniui

DĖL TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos ūkininkų sąjunga reiškia **nepritarimą** siūlomiems pakeitimams dėl pateiktų teisės aktų derinimui:

- Nr. 19-11615 "Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo Nr. I-2675 9 straipsnio pakeitimo įstatymas";
- Nr. 19-11618 "Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas";
- Nr. 19-11619 "Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas";
- Nr. 19-11617 "Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymas".

Vertindami teisės aktų projektus, atkreipiame dėmesį, jog 2019 m. yra treči metai iš eilės nepalankūs žemės ūkiui. 2017 m. buvo patirti dideli nuostoliai dėl liūčių, o 2018-2019 m. dėl sausros. Kita vertus, įtakos turėjo ir produkcijos supirkimo kainos, kurių kreivė pastaruosius pora metų eina žemyn. Ji pastebima visoje Europos Sąjungoje, kai stebint kelerių metų žemės ūkio produkcijos supirkimo vidurkį, skaičiuojamos bendrai 26 proc. mažesnės supirkimo kainos, o skaičiuojant gaunamą produkciją 5-10 metų laikotarpyje ryškiai pastebimi derliaus netekimo nuostoliai, kurie siekia skirtinguose ūkiuose iki 30-40 proc. Gyvulininkystės ūkiai dėl sausros nepasiruošę reikalingo kiekio pašarų. Vien per 2019 m. 9 mėnesius melžiamų karvių skaičius Lietuvoje sumažėjo 7,6 tūkst. Dėl pašarų trukumo ir mažų produkcijos supirkimo kainų gyvulių bandos neišvengiamai mažės ir toliau. Be to, šiemet sausra buvo ypatinga tuo, jog ji buvo labai netolygi ir paveikė ne tik po atskiras

savivaldybes, bet ir toje pačioje vietovėje seniūnijos, kaimo mastu. Pasimokę iš 2018 m. daugelis ūkininkų keitė vasarinių ir žieminių kultūrų plotus ir tai matosi prognozinėje statistikoje, kuri pastaruoju laiku aktyviai cituojama iš Lietuvos agrarinio ekonomikos instituto paskelbtų duomenų, kai žieminių kultūrų buvo pasodinta gerokai daugiau negu vasarinių.

Nepaisant visko valdžia šį rudenį kiekvieną savaitę vis pateikia naujų mokesčių projektų, kurie realiai įtakos ūkininkų veiklos išlaidas, patiriamas jau nuo 2020 m. sausio 1 d., t.y:

- Akcizo tarifo didinimas gazoliams net 44 proc. - palies visus, nes ūkininkai savo veikloje naudoja gazolius.
- Nustatytos žemės mokesčio lengvatos dydžio mažinimas žemės ūkio paskirties žemei nuo 0,35 iki 0,50 koeficiento palies visus žemės ūkio subjektus. Nuostatos palikimas, kad savivaldybės turi galimybę spręsti dėl mokesčio tarifų ir lengvatų taikymo nesuteikia jokių garantijų, jog mokesčiai nedidės. Nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo žemės vidutinės rinkos vertės (mokestinės žemės vertės), pagal kurias 2018 – 2022 m. laikotarpiu ir taip skaičiuojamas gerokai didesnis žemės mokestis, o savivaldybių tarybose dėl to vyksta sunkios derybos. Tad akivaizdu, jog koeficiento padidinimas tikrai didins žemės mokestį. Atitinkamai kils ir žemės nuomos kainos. 2023 - 2027 m. laikotarpiu vėl bus perskaičiuojamos žemės vidutinės rinkos vertės.
- Nekilnojamojo turto neapmokestinamosios ribos mažinimas iki 100 tūks. Eur fizinių asmenų nekomercinės paskirties nekilnojamam turtui gali paliesti ir ūkininkus, nors viešai deklaruojama, jog tai palies daugiau fizinius asmenis, gyvenančius didžiuosiuose Lietuvos miestuose.

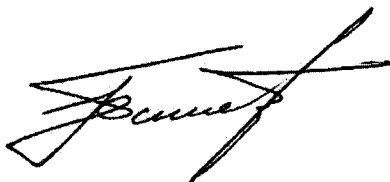
Nors su šiais teisės aktais neteikiama derinti kiti siūlomi mokesčiai, tačiau jie taip pat turės įtakos būsimoms ūkių veiklos išlaidoms, t.y.:

- Automobilių taršos mokestis. Kiekvienas ūkis turi vieną ir daugiau automobilių, kurie reikalingi ne tik kaip susisiekimo priemonė, bet ir kaip būtinybė, vykdant ūkio veiklą.
- Mokestis iš mobilių taršos šaltinių. Nėra ūkio, kuris neturėtų bent kelių traktorių, o kiekvieno jų apmokestinimas padidins ūkio veiklos išlaidas.
- Siūlomas bankų aktyvų mokestis neramina dėl to, jog daugelis žemės ūkio subjektų naudojami įvairiomis žemės ūkio paskolomis, kurios gali dar labiau brangti. Bankų politika žemės ūkio atžvilgiu nuo 2019 m. dėl šio sektoriaus nestabilumo vis labiau nepalanki. Tai apsunkina kreditų gavimo sąlygas, apyvartinių lėšų sureguliuavimą ir stabdo nuo bet kokių investicijų. Akivaizdu, kad ūkininkų apmokestinimas papildomais naujais mokesčiais nuo 2020 m. sausio 1 d. dar labiau sumažins ūkininkų finansinį mokumą.

Teisės aktų pastaboms pateikti realiai suteiktos tik 4 dienos! Tačiau tokie pakeitimai reikalauja išsamesnių analizių ir svarstymų. Kyla klausimas, ar buvo atliktas koks tyrimas, kuriuo būtų įvertintas ekonominis ir aplinkosauginis pagrindimas naikinant išimtis žemės ūkiui, kiek tai paveiks socialinę sritį: sumažins ūkių gyvybingumą, padidins bankrotus, paskatins emigraciją ar padidins valstybės išlaidas socialinėms reikmėms? LŪS narių įsitikinimu tokie klausimai reikalauja platesnių diskusijų, kurios planuojamos ir spalio 11 d. išplėstiniame LŪS prezidiumo posėdyje.

Lietuva vis dar yra ir išliks gerokai blogesnėse konkurencinėse pozicijose su kitomis Europos Sąjungos šalimis, ypač dėl gerokai mažesnių tiesioginių išmokų. Taip pat nevienodos konkurencinės sąlygos su kaimyninėmis šalimis, kai vien mūsų produkcijos augintojams iki šiol sunku konkuruoti Lietuvos rinkoje su įvežama gerokai pigesne produkcija iš Lenkijos, o didėjantys mūsų mokesčiai ją dar labiau pabrangins. Nuostolinga veikla vers trauktis iš žemės ūkio verslo, nors į jį per įvairias Lietuvos kaimo plėtros priemones, nacionalines lėšas ir pačių ūkininkų darbą yra nemažai investuota. Būtų labai apmaudu elgtis taip trumparegiškai.

Pirmininkas

Jonas Talmantas

Eglė Mačytė, tel. 8-37 225301

**LIETUVOS NACIONALINĖ VEŽĖJŲ
AUTOMOBILIAIS ASOCIACIJA „LINAVA“**

Lietuvos Respublikos finansų
ministerijai
El. p. finmin@finmin.lt

2019-10-11 Nr. 5-1648
I 2019-10-07 Nr. (14.12-01)-
6K-1905196

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliais asociacija „Linava“ (toliau – asociacija „Linava“) pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo Nr. 99 projektas) ir Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Akcizų įstatymo projektas), pateiktus išvadoms gauti Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2019 m. spalio 10 d. raštu Nr. (14.12-01)-6K-1905196 „Dėl teisės aktų pakeitimų projektų“, ir teikia pastabas ir pasiūlymus.

Nutarimo Nr. 99 projektu siūloma šiuo metu galiojantį 1,3 koeficientą, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, didinti iki 1,5. Asociacijos „Linava“ nuomone, šis siūlymas yra nesuderintas su socialiniais partneriais ir turės ilgalaikių neigiamų pasekmių Lietuvos ekonomikai, todėl negalime jam pritarti.

Iniciatyva didinti minimalų mėnesinį darbo užmokestį (MMA) ir jo koeficientą yra vienas didžiausių iššūkių kelių transporto sektoriaus konkurencingumui. Tačiau vieši ketinimai drastiškai didinti MMA koeficientą niekaip nederu su socialinio dialogo skatinimo tikslu.

Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad pelningumas šiame sektoriuje vertinamas vienai transporto priemonei, kurios efektyviam naudojimui užtikrinti reikalinga įdarbinti vidutiniškai 1,5 vairuotojo (t. y. vienos gamybos vietos sąnaudos, susijusios su darbo užmokesčiu, turi būti dauginamos iš 1,5). Atsižvelgiant į nuo 2020 m. planuojama MMA didinimą iki 607 EUR ir Nutarimo Nr. 99 projektu siūlomą koeficiento didinimą iki 1,5, vairuotojo minimalus apmokėjimas sieks 910,50 EUR. Visos darbo apmokėjimo sąnaudos (įskaitant darbdavio mokesčius nuo atlyginimo, vidutinius vairuotojui sumokamus dienpinigius 1116 EUR, bet neįvertinant dienpinigių apmokestinimo) už vieną vairuotoją sudarys 2042,62 EUR. Tuo tarpu visos darbo apmokėjimo sąnaudos efektyviam 1 vilkiko naudojimui sieks jau 3063,93 EUR (2042,62 EUR x 1,5). Rezultatas – vienos transporto priemonės efektyviam naudojimui užtikrinti tenkančios darbo apmokėjimo sąnaudos, palyginus su dabartine situacija, išaugs apie 288,53 EUR. Šiuo metu Lietuvoje įregistruota apie 48 000 tarptautinius pervežimus atliekančių sunkvežimių. Todėl visam sektoriui tenkantys papildomi kaštai gali sudaryti apytiksliai 166 mln. EUR. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2017 metais pelnas prieš apmokestinimą iš krovinio kelių transporto ir perkraustymo veiklos siekė 170,5 mln. EUR (duomenų apie 2018 m. rezultatus Lietuvos statistikos departamentas dar nepateikia). Įvertinus šiuos skaičius, galima teigti,

kad didžioji dalis krovinio kelių transporto sektoriaus įmonių taps nepelningomis, bus priverstos reorganizuotis, nustos generuoti pajamas ir įmokas į Lietuvos biudžetą.

Taip pat toks drastiškas darbo apmokėjimo sąnaudų šuolis reikšmingai paveiktų Lietuvos transporto įmonių grynąjį pelningumą, kuris 2012–2017 m. svyravo nuo 2,8 proc. iki 3,6 proc. Lyginant su kitomis ekonominės veiklos rūšimis, 2017 m. krovinio transporto pelningumo vidurkis buvo 40 proc. mažesnis ir pats mažiausias iš visų transporto ir saugojimo sektoriaus įmonių. Remiantis 2019 m. finansinių ataskaitų analize, transporto įmonių pelningumas 2017 m. sudarė 3,78 proc., o 2018 m. – sumažėjo iki 3,29 proc.

Be to, pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtame pasiūlyme neįvertintas galimas Lietuvos kelių transporto eksporto paslaugų kritimas dėl laukiamo naujo tarptautinio kelių transporto sektoriaus reglamentavimo (konkrečiai – Europos Sąjungos „Mobilumo paketo“) poveikio. Asociacijos „Linava“ preliminarium vertinimu, esant Lietuvai nepalankiems sprendimams Europos Sąjungos „Mobilumo pakete“, mūsų šalies kelių transporto eksporto paslaugų kritimas gali siekti iki 45 proc., bus prarasta apie 30 000 darbo vietų ir tai taps valstybės problema.

Atsižvelgiant į kasmet Lietuvoje sparčiai augančius MMA dydžius, taip pat iššūkius kelių transporto sektoriui, kylančius dėl kitų išorinių veiksnių (pvz., Europos Sąjungos „Mobilumo paketo“, komandiruojamų darbuotojų direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir kt.), MMA koeficiento didinimas reikšmingai atsilieptų transporto įmonių veiklos sąnaudoms, tačiau niekaip nepaveiktų teikiamų paslaugų kainos tarptautinėse rinkose, kadangi šis pokytis paliestų ne visus rinkos dalyvius. Nepavykus suvaldyti minimų iššūkių, Lietuvos transporto ir saugojimo sektorius ne tik susidurs su reikšmingai išaugusiančiomis veiklos sąnaudomis, bet ir to pasekoje didžia dalimi praras turimą potencialą, sąlygodamas Lietuvos bendrosios pridėtinės vertės, valstybės biudžeto ir eksporto praradimus, taip pat neigiamai paveiks kitus sektorius ir šalies investicinę aplinką. Lietuvos transporto įmonės dėl nepalankių ir pablogėjusių verslo sąlygų šalies viduje būtų priverstos įsteigti dukterines įmones arba visiškai perkelti savo veiklą į Centrinės/Vakarų Europos valstybes (pvz., Lenkiją, Vokietiją ir kt.) arba į trečiąsias šalis.

Atribota Lietuvos vežėjų veikla atsilieps šalies ekonomikai ir finansų sistemai. Bendrasis (tiesioginis ir netiesioginis) transporto ir saugojimo sektoriaus poveikis valstybės finansams surenkamų mokesčių srityje vidutiniškai gali svyruoti nuo 7,92 proc. iki 16,42 proc., todėl turėtų būti išsamiai įvertintas galimas valstybės biudžeto pajamų sumažėjimas dėl eksporto paslaugų kritimo – galima daryti prielaidą, kad šios naujos mokestinės iniciatyvos tik pablogins situaciją. Bendrasis transporto ir saugojimo sektoriaus poveikis bendrajai pridėtinei vertei, įvertinus poveikį susijusiems sektoriams, gali sudaryti net iki 25 proc. Lietuvos banko duomenimis, vien tik krovininis kelių transportas sukuria beveik trečdalį viso šalies paslaugų eksporto – 2014–2018 m. krovinio kelių transporto sukuriama dalis svyravo tarp 27–28 proc. nuo viso paslaugų eksporto ir turėjo didžiausią įtaką šalies paslaugų eksporto augimui.

Taip pat reikia pažymėti, kad krovininis kelių transportas moka daugiausiai įmokų į Valstybinį socialinio draudimo fondą (SODRA) biudžetą. Pvz., 2019 m. gegužės mėn. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, didžiausia dalis darbuotojų, kurie yra apdrausti visomis socialinio draudimo rūšimis, buvo sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojai – iš viso 79,5 tūkst. Sunkvežimių vairuotojų skaičius Lietuvoje yra beveik 1/3 didesnis nei antroje vietoje esančių parduotuvių pardavėjų ir net 2-4 kartus didesnis lyginant su kitomis pirmojo dešimtuko profesijomis.

Akcizų įstatymo projektu siūloma nustatyti gazoliams (dyzelinui) 372 EUR už 1 000 litrų produkto akcizų tarifą (šiuo metu taikomas 347 EUR) tarifas, t. y. jį siūloma didinti 7,2 proc. To pasėkoje dyzelino kaina galutiniam vartotojui pabrangtų apie 3 ct/l. Dėl tokio pabrangimo Lietuvos kelių transporto sektorius gali papildomai netekti virš 12 mln. EUR per metus. Asociacijos „Linava“ nuomone, siūlymas didinti akcizų dyzeliniam kurui tarifą yra neracionalus. Statistiškai dyzelinių degalų paklausą didėja, tačiau šiam momentui iš esmės nėra plačiai naudojamos veiksmingos alternatyvos dyzeliniam sunkiajam transportui. Didėjant vežimo apimtims atitinkamai didėja ir dyzelino paklausa, bet didėjančios dyzelinių degalų kainos sąlygoja vežimų savikainos augimą ir galiausiai turi neigiamą poveikį prekių kainoms. Neabejotina, kad net ir neženklaus dyzelinių degalų kainos padidėjimas darys įtaką prekių gamybos grandinėje: žaliavų tiekimui, prekių išvežiojimui, gamybinės technikos, kurios darbui naudojamas dyzelinas, veiklos sąnaudoms. Bet kokia intervencija į šią grandinę pakeis prekių ir paslaugų kainas šalyje bei darys neigiamą įtaką verslo konkurencingumui ir bus dar vienu papildomu iššūkiu sektoriui.

Kaip jau buvo minėta aukščiau, nepavykus suvaldyti naujų iššūkių, Lietuvos kelių transporto sektorius gali didžia dalimi prarasti turimą potencialą, taip sąlygodamas Lietuvos bendrosios pridėtinės vertės, valstybės biudžeto ir eksporto praradimus, neigiamą poveikį kitiems susijusiems sektoriams ir šalies investicinei aplinkai.

Dėl ekonomikos lėtėjimo prognozuojamas piniginių lėšų kiekis į valstybės biudžetą dėl didėjančio koeficiento iki 1,5 yra pervertintas. Remiantis Lietuvos banko prognozėmis, 2020 m. ekonomikos augimas turėtų sulėtėti 1,2 procentiniais punktais, lyginant su 2019 m. prognozėmis. Todėl surenkamų lėšų kiekis turėtų būti mažesnis nei prognozuojama. Akivaizdu, kad rengiant mokestinius pakeitimus neatsižvelgta į neišvengiamus pokyčius tarptautinio transporto reglamentavime. Šias rizikas jau vertina gamintojai ir finansinės institucijos apribodami skolinimą sektoriui ir nukreipdamos resursus į mažiau rizikingas šalis. Mokestinės iniciatyvos neigiamai paveiks Lietuvos patrauklumą tiek vidaus tie užsienio investuotojams, jau nekalbant apie poveikį viešiesiems finansams.

Generalinis sekretorius

Mečislavas Atroškevičius

Finansų ministerijai

2019-10-10 Nr. 2019/10-01
Į 2019-10-07 Nr. (14.12-01)-6K-1905196

DĖL KOMANDIRUOČIŲ SĄNAUDŲ ATSKAITYMO IŠ PAJAMŲ TAISYKLIŲ PAKEITIMO PROJEKTO

Lietuvos vežėjų sąjunga (LVS) išnagrinėjo Finansų ministerijos parengtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą.

Nepritariame projekto siūlymui šiuo metu galiojantį 1,3 koeficientą, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, didinti iki 1,5 dėl šių priežasčių:

1. Konkurencinė aplinka. Pagrindiniai Lietuvos vežėjų konkurentai bendroje Europos Sąjungos transporto paslaugų rinkoje – Lenkijos, Rumunijos, Bulgarijos bei kitų Rytų ir Centrinės Europos šalių vežėjai. Vairuotojų darbo apmokėjimo sistemos visose šiose valstybėse yra labai panašios – minimali alga ir neapmokestinami komandiruočių dienpinigiai, todėl jų vežėjų sąnaudos vairuotojų atlyginimams yra mažesnės, lyginant su Lietuvos įmonėmis dėl pas mus taikomo koeficiento 1,3. Padidinus šį koeficientą iki 1,5, mūsų vežėjai taptų nekonkurencingi ir būtų priversti uždaryti arba išskelti savo verslus į kitas ES šalis, visų pirma į Lenkiją, kur verslo aplinka yra ženkliai patrauklesnė dėl mažesnių kaštų (darbo jėgos apmokestinimo, draudimo, bankų mokesčių ir kt.). Mūsų turimomis žiniomis, Lietuvos vežėjai per 2018 metus Lenkijoje įsteigė 14 transporto įmonių, šiais metais tokių įmonių bus įsteigta virš 30. Viena iš Lietuvos įmonių liepos mėn. įsteigė savo padalinį Lenkijoje, į kurį perkėlė apie 800 vilkikų ir apie 1500 darbuotojų. Konkurencingumo problema dar labiau paaštrės ir Lietuvos transporto įmonių perkėlimo procesas į Lenkiją, Vokietiją ar kitas ES šalis paspartės, priėmus ES institucijose šiuo metu svarstomą Mobilumo paketą, kurio siūlomos nuostatos ypač nepalankios nuo geografinio ES centro labiausiai nutolusių valstybių (taigi ir Lietuvos) vežėjams.

2. Transporto įmonių finansinės galimybės. Šiuo metu minimali vienos vairuotojo darbo vietos kaina (su darbdavio mokesčiais, bet be dienpinigių) sudaro 734,78 eurų per mėnesį. Įvertinus minimalios mėnesinės algos didėjimą kitais metais iki 607 eurų bei siūlomą koeficientą 1,5, vairuotojo darbo vietos kaina padidėtų iki 926,62 eurų. Vežėjams vieno vairuotojo darbo vieta per mėnesį pabrangtų 191,84 eurų, arba 26,1%. LVS atliko savo narių – transporto įmonių anketinę apklausą, kurioje prašė įvertinti galimą minimalios mėnesinės algos augimo bei minėto koeficiento didinimo poveikį jų įmonių finansiniam stabilumui. Mūsų nariai, kurių didžiąją daugumą sudaro mažos ir vidutinės įmonės, vieningai atsakė, kad jų įmonių finansiniai rodikliai taptų neigiami. Situaciją dar pablogins išaugusios degalų kainos dėl pateikto siūlymo didinti akcizo tarifą. Krovinių vežimo įkainiai rinkoje, tuo tarpu, netgi šiek tiek mažėja dėl nuolat augančios konkurencijos.

3. Vairuotojų lūkesčiai. Finansų ministerijos lydraštyje pateikiama informacija, jog vairuotojai gauna apie 323 eurų algą, atskaičius mokesčius. Norime pažymėti, kad šis skaičius yra nekorektiškas ir klaidinantis, nes šiuo metu minimali vairuotojo alga, atskaičius mokesčius, sudaro 492 eurus, neįskaičiavus priedų už darbą naktimis, savaitgaliais ir švenčių dienomis. Jau minėtoje apklausoje LVS nariai teigė, jog

padidinus dabar galiojantį koeficientą iki 1,5, bus priversti mažinti vairuotojams išmokamų dienpinigių sumą, dėl ko bendra vairuotojų gaunama pajamų suma sumažės. LVS atliktos Lietuvoje dirbančių vairuotojų (Lietuvos ir trečiųjų valstybių piliečių) apklausos (dalyvavo apie 600 vairuotojų) rezultatai rodo, kad tokiu atveju apie 50% vairuotojų paliktų mūsų transporto įmones ir išvyktų dirbti į kitas valstybes. Vairuotojų apklausoje apie 49,6 proc. respondentų – Lietuvos piliečių nurodė, jog mieliau rinktųsi didesnes pajamas nei išaugusią minimalią algą. Trečiųjų šalių piliečių atveju šis rodiklis ženkliai didesnis – 75% jų pageidauja didesnių pajamų, o ne socialinių garantijų. Tarptautinės kelių transporto sąjungos (IRU) duomenys rodo, kad ES šalių bendras vairuotojų trūkumas siekia apie 20%, vien tik Vokietijos transporto įmonės galėtų kasmet įdarbinti nuo 45 iki 60 tūkst. vairuotojų. Visiškai aišku, kad mūsų įmonių vairuotojai be darbo neliktų, bet dirbtų ir mokesčius mokėtų kitose ES šalyse.

LVS nuomone, nutarimo projektas parengtas neįvertinus galimų pasekmių ne tik transporto sektoriui bei jo darbuotojams, bet ir kitiems susijusiems verslams. Projekto lydraščio teiginius apie planuojamą biudžeto pajamų padidėjimą laikome neatsakingais ir nepagrįstais jokia ekonomine logika. Šiuo metu viena vairuotojo darbo vieta generuoja valstybei mažiausiai 243 eurus darbuotojo ir darbdavio sumokamų mokesčių per mėnesį. Grįžtant prie anksčiau pateikto pavyzdžio, vien tik paminėtas 1500 vairuotojų darbo vietų praradimas jau atnešė Lietuvai apie 4,37 mln. eurų nuostolių per metus. Transporto rinkos ekspertai prognozuoja, jog dėl ES Mobilumo paketo nuostatų įgyvendinimo ir koeficiento padidinimo, tarptautinio transporto vairuotojų skaičius Lietuvoje gali sumažėti apie 50%, kas šiuo metu sudaro apie 40 tūkst. dirbančiųjų. Šiuo atveju vien tik dėl darbuotojų ir darbdavių sumokamų mokesčių praradimai siektų apie 116, 64 mln. eurų per metus. Biudžetas prarastų ir ženkliai dalį kitų mokesčių, pavyzdžiui akcizo už pirktus degalus. Įsigyjant dyzeliną Lietuvoje pernai sumokėta 616 mln. eurų akcizo mokesčių, kurių daugiau nei pusė tenka tarptautinių vežimų įmonėms.

Transporto įmonės, siekdamos bent iš dalies kompensuoti aštrią vairuotojų ir kitų specialistų trūkumo problemą, pagal savo galimybes didina algas, diegia įvairias gerovės sistemas darbuotojams. Tačiau siūlymas pakelti algas vairuotojams iš karto 26% yra visiškai neadekvatus. Kažkodėl mes nieko nesame girdėję apie planus taip pat ženkliai didinti algas mažiausiai uždirbantiems ir žymiai blogesnėje finansinėje padėtyje nei vairuotojų esantiems viešojo sektoriaus darbuotojams (ligoninių slaugytojams, socialiniams darbuotojams ar mokytojams).

Mums nesuprantama, kodėl projektas pateiktas derinti skubos tvarka, suteikiant tik 5 darbo dienų terminą nuomonei pareikšti. Esame įsitikinę, kad šis projektas, nustatantis reikalavimą kelti minimalią algą vairuotojams, visų pirma turėjo būti apsvarstytas Trišalėje taryboje, suteikiant galimybę socialiniams partneriams išsakyti savo pozicijas ir rasti visoms šalims priimtina sprendimą.

Todėl prašome Jūsų projekto neteikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Pagarbiai

Generalinis sekretorius

Sigitas Žilius

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019-10-10 Nr. 12-VYR-114

DĖL MOKESTINIŲ TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Lietuvos statybininkų asociacija susipažino su LR nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu, LR žemės mokesčio įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu ir LR Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektu ir teikia pastabas bei pasiūlymus.

Asociacija siūlo valstybės biudžeto klausimus spręsti ne didinant mokesčius, bet optimizuojant valstybės funkcijas ir išlaidas, teisingiau reguliuojant dideles pajamas duodančias veiklas bei paimant lėšas iš „šešėlinės“ ekonomikos, t.y.:

1. Teisingiau reglamentuoti veiklos su verslo liudijimais tvarką.

Dideles pajamas duodančios veiklos (pvz. statyba, išskyrus smulkius remonto darbus) neturėtų būti vykdomos su verslo liudijimais, taip išvengiant realaus pajamų apmokestinimo.

Dėl verslo liudijimų ne tik nesumokami mokesčiai nuo realių pajamų, bet ir netiesiogiai mažinamos biudžeto įplaukos, kadangi įmonės negali konkuruoti su verslo liudijimų teikiamomis lengvatomis ir praranda užsakymus (pajamas), tokiu būdu prarandami ženkliai didesni įmonių mokesčiai nei valstybė gauna iš verslo liudijimų.

2. Optimizuoti viešųjų pirkimų procedūras.

Skirtingų šaltinių duomenimis 2019 m. vien statybos sektoriuje „išaldytų“ (neįvykusių, sustabdytų, apskustų ir pan.) viešųjų pirkimų suma siekia 500 mln. eurų.

Viešųjų pirkimų procedūrų optimizavimas statybos sektoriuje – tai tinkamas kvalifikacinių reikalavimų ir ekonominio naudingumo kriterijų parinkimas, rangovų darbuotojų buvimo ir jų kompetencijų tikrinimas, teisingas skaičiuojamosios kainos nustatymas, mažiausios kainos kriterijaus išgyvendinimas.

Šie veiksmai į viešuosius pirkimus pritrauktų patikimus rangovus, todėl ženkliai sumažėtų neįvykusių pirkimų, neįvykdytų sutarčių, bankrutavusių rangovų, broko, skundų, ginčų ir kitų problemų. Visa tai leistų sutaupyti nemažai valstybės lėšų.

Be to, jeigu suplanuoti viešieji pirkimai įvyktų, o darbai būtų apmokėti, tai didelė dalis „išaldytų“ lėšų grįžtų valstybei įvairių mokesčių pavidalu (PVM, PM, GPM ir kt.).

3. Atsisakyti valstybei nebūdingų funkcijų arba funkcijų, kurias gali vykdyti verslas.

Įvertinti galimybę atskirais atvejais suteikti asociacijoms viešojo administravimo įgaliojimus, skatinant verslo savivaldą ir savireguliaciją. Tokiu būdu sumažinti darbo krūvį ir išlaidų poreikį valstybės institucijoms.

Pavyzdžiui, šiuo metu Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, siekdama kovoti su „šešėliu“ statyboje, planuoja įvesti darbo laiko statybvietėse apskaitą ir tuo tikslu sukurti naują informacinę sistemą. Informacinės sistemos kaina yra 1,5 mln. eurų (plius kasmetiniai palaikymo kaštai 200 tūkst. eurų). Tuo tarpu Lietuvos statybininkų asociacija jau yra sukūrusi darbo laiko apskaitos sistemą ir siūlo valstybei pasinaudoti nemokamai, jeigu valstybė sutiktų deleguoti asociacijai atitinkamas funkcijas.

4. Peržiūrėti sričių, kuriose „šešėlis“ yra didžiausias, reglamentavimą.

Statybos sektoriuje tai apima:

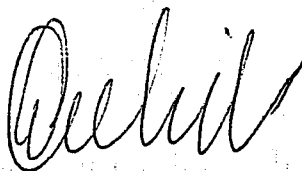
- fizinių asmenų individualios veiklos sričių siaurinimą paliekant tik smulkius remonto darbus. Individualia veikla labai dažnai prisidengiama tik formaliai, tačiau praktikoje tai viena didžiausių „šešėlio“ priemonių;
- viešųjų pirkimų už mažiausią kainą išgyvendinimą. Tokiu būdu mažinti galimybę viešuosius pirkimus laimėti įmonėms, kurios darbo užmokestį moka „vokeliuose“;
- rangovų darbuotojų darbo užmokesčio vertinimą viešuosiuose pirkimuose, vertinant už paskutinius 1 metus. Tokiu būdu mažinti galimybę viešuosius pirkimus laimėti įmonėms, kurios darbo užmokestį moka „vokeliuose“;
- rangovų darbuotojų buvimo ir jų kompetencijų tikrinimą viešuosiuose pirkimuose. Tokiu būdu užkirsti galimybę viešuosiuose pirkimuose dalyvauti toms įmonėms, kurios neturi arba tariamai neturi darbininkų.

Asociacija nepitaria mokesčių didinimui.

Praktika parodė, kad mokesčių didinimas gali duoti biudžetui atvirkštinį nei tikimasi rezultatą, kuomet per didelė mokesčių našta inspiruoja mokesčių vengimą, o ne jų mokėjimą (ypač ekonominės recesijos atveju). Todėl mokesčiai turėtų būti didinami tik išskirtiniais atvejais, atsižvelgiant į vidaus ekonomikos bei makroekonominis rodiklius bei išnaudojus visas kitas biudžeto surinkimo priemones.

Pagarbiai

Prezidentas

Dalius Gedvilas

Lietuvos Respublikos finansų ministerija
g.brazauskiene@finmin.lt
finmin@finmin.lt

2019-10-10 Nr. 19-10-FM

Lietuvos Respublikos Seimas
priim@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija
kanceliarija@prezidentas.lt

**DĖL PATEIKTŲ DERINTI TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ Nr. 19-11618,
LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCIZŲ ĮSTATYMO Nr. IX-569 35 ir 37 STR.
PAKEITIMO ĮSTATYMO**

Lietuvos naftos produktų prekybos įmonių asociacija (toliau LNPPIA) susipažinusi su pateiktais derinti teisės aktų projektais Nr. 19-11618 teikia pastabas dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 35 ir 37 straipsnių pakeitimo. Suprantame ir vertiname parengtų teisės aktų projektų svarbą ir tikimės, kad Vyriausybė atsižvelgs į pateiktą nuomonę bei argumentus svarstant šio įstatymo projektą.

LNPPIA narių nuomone akcizų tarifų peržiūra ir sprendimai turi būti priimami įvertinus kaimyninių šalių (ypač Lenkijos) planus dėl akcizų tarifų didinimo. Labai svarbu, kad Lietuvoje taikomi tarifo mokesčiai būtų artimi kaimyninėse šalyse taikomiems mokesčiams, tai leistų išlaikyti konkurencingas degalų kainas kaimyninių šalių atžvilgiu. Manome, kad nepakankamai įvertintos galimos akcizo didinimo neigiamos pasekmės valstybės biudžetui ir prekybos degalais rinkai, nebuvo deramai įvertintas akcizo praradimas dėl Lietuvos ir užsienio vežėjų elgsenos, kuomet pabrangus degalams, jie pradės piltis dyzeliną Lenkijoje. Patrauklios kainos didina apyvartą, o per tai bus surinkta ir daugiau mokesčių.

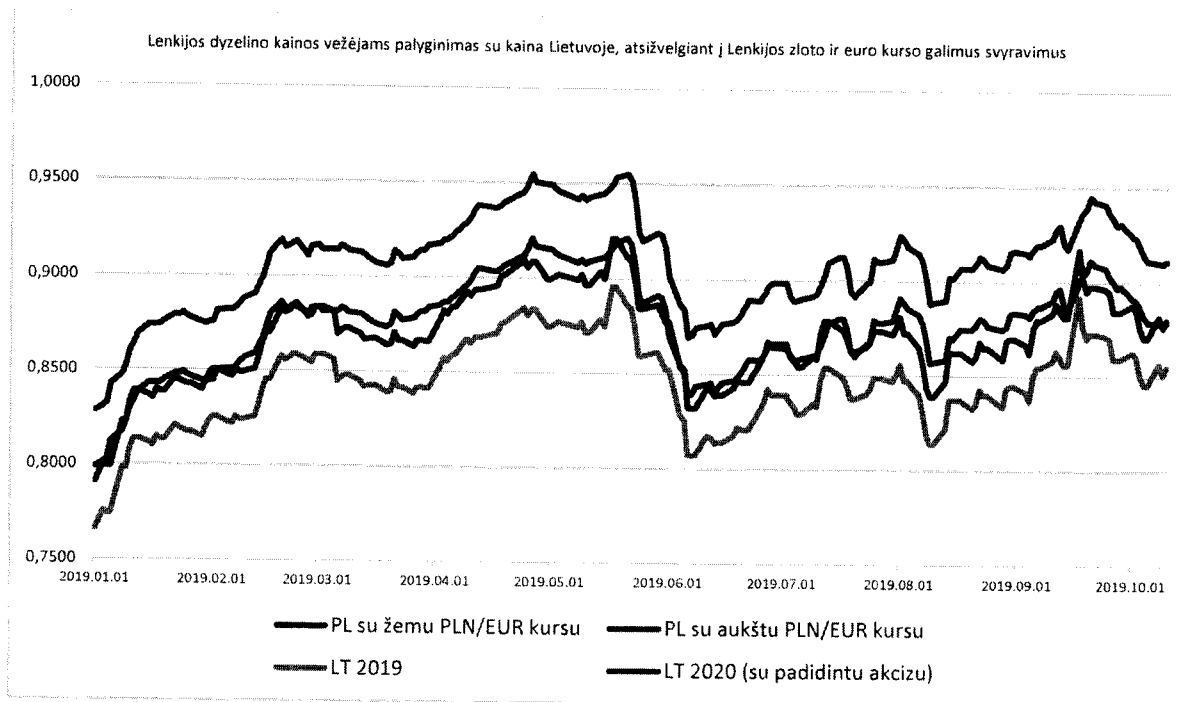
1. Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 37 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma padidinti galiojantį 347 Eur/1000 l akcizų tarifą dyzeliniam kurui iki 372 eurų už 1000 litrų produkto. Paskaičiuota, kad dėl dyzelino akcizo pakeitimo produkto kaina padidėtų apie 0,03 euro už produkto litrą (su PVM)

Akcizo padidinimas panaikins šiuo metu egzistuojantį kainų skirtumą tarp Lietuvos ir kaimyninės šalies Lenkijos, ko pasekoje Lietuva praras konkurencinį pranašumą ir dalį tranzitinio transporto, kuris dabar pilasi degalus Lietuvoje.

Akcizo mokestis	2019 m. eur/1000ltr		2020 m. eur/1000ltr	
	Lietuva	Lenkija	Lietuva	Lenkija
Benzinas	434	1673 / 391	466	1673 / 391
Dyzelinas	347	1468 / 343	372	1468 / 343

Šaltinis: EU excise duties on energy. https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-energy_en

Pridedame lentelę, kurioje pateikiame, kaip šiais metais keitėsi degalų kaina tipiniams stambiams vežėjams Lenkijoje ir Lietuvoje. Taip pat galima matyti, kaip kaina Lenkijoje svyravo dėl EUR/PLN kurso (imta žemiausia ir aukščiausia šiais metais Lietuvos Banko skelbta Zloto vertė). Galime įvertinti, kaip šių metų kaina būtų atrodžiusi su padidintu akcizo tarifu dyzelinui, kuri planuojama įvesti kitais metais:

Priėmus šį Įstatymo projektą, kuris padidintų dyzelinio kuro kainą, degalų kainos Lietuvoje būtų labai panašiose lygyje, kaip Lenkijoje, o esant zloto kurso nepalankiam svyravimui, Lenkijoje degalai taptų pigesni. Tokiais atvejais tranzitiniai Latvijos, Estijos bei Lietuvos vežėjai dėl geresnių kainų piltųsi degalus jau ne Lietuvoje, o Lenkijoje. Tokiam pokyčiui atlikti, vežėjams užtenka ir 0,001 EUR/ltr skirtumo, t.y. svarbi net ir viena dešimtoji cento dalis. Kai įmonė perka, tarkim 2.000.000 litrų degalų per metus, 0,1 ct/ltr kainų skirtumas yra 2000 eur. O jei skirtumas 1 ct/ltr, tai jau 20.000 eur/metus. O daryti nieko nereikia – tiesiog piltis degalus kitoje sienos pusėje, nei šiuo metu. Estijoje 2016 m. įsigaliojus didesniai akcizo tarifui, Lietuvoje ženkliai išaugo pardavimai Estijos vežėjams, o tai buvo paranku Lietuvos biudžetui.

LNPPĮA paskaičiavimais praradus kainos patrauklumą, Lietuva gali prarasti iki 10 proc. dabar parduodamo dyzelinio kuro kiekio, kas sudarytų ~ 150.000 tūkst. litrų dyzelino, o tai reiškia ~52.000.000 eur prarasto akcizo ir ~28.500.000 eur nesurinkto PVM mokesčio.

Šiais metais dyzelino pardavimų augimas lyginant su praėjusiais metais sumažėjo ir sudaro ~2,5 proc. (2018 m. dyzelino pardavimai augo ~7 proc.), todėl labai svarbu pritraukti, o ne prarasti tranzitinio krovinio transporto vartojimo apimtis.

2008 m. padidinus akcizo tarifą dyzelinui, Lietuvos – Lenkijos pasienio degalinėse dyzelino pardavimai sumažėjo iki 50 proc, o „šešėlinė“ degalų rinka, pagal Lietuvos naftos produktų prekybos įmonių asociacijos duomenis, padidėjo iki 30 proc. Lietuvos vežėjai degalus pradėjo pilti Lenkijoje, kur jų kaina buvo mažesnė.

Įvertinus aukščiau pateiktus argumentus, **siūlome šiuo metu nedidinti galiojančių akcizų tarifo dyzeliniam kurui.**

2. Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 35 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma padidinti galiojantį 434,43 Eur/1000 l akcizų tarifą bešviniam benzinui iki 466 eurai už 1 000 litrų produkto. Paskaičiuota, kad dėl bešvinio benzino akcizo pakeitimo produkto kaina padidėtų apie 0,04 euro už produkto litrą.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, jog Nutarimo projekte yra numatytas 0,04 euro padidėjimas už produkto litrą, tačiau realiai, įvertinus visus nuo 2020 metų sausio 1 dienos **įsigaliojančius įstatymų pakeitimus, bešvinio benzino kaina iš viso didės apie 0,06 euro už produkto litrą:**

- Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 35 straipsnio pakeitimas - bešvinio benzino produkto kaina didės apie 0,04 euro už produkto litrą
- Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 septinto skirsnio 39 straipsnio reikalavimus „*Degalų pardavimo vietose turi būti prekiaujama Lietuvos arba Europos standartų reikalavimus atitinkančiu benzinu, kuriame yra 10 procentų biodegalų*“ - bešvinio benzino produkto kaina didės apie 0,01 euro už produkto litrą
- Europos Sąjungos degalų kokybės direktyva 98/70 dėl sočiųjų garų slėgio benzine kurio maksimali riba - 60 kPa. (galiojantis didžiausias garų slėgis - 70 kPa) - bešvinio benzino produkto kaina didės apie 0,01 euro už produkto litrą

Pastaraisiais metais benzino pardavimai augo daugiau nei 5 proc. ir sudarė apie 15 proc. nuo bendrų degalų suvartojimo. LNPPIA nuomone "Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 35 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas numatantis padidinti galiojantį 434,43 Eur/1000 l akcizų tarifą bešviniam benzinui iki 466 eurai už 1000 litrų produkto ir kiti, aukščiau išvardinti priimti įstatymų pakeitimai, ženkliai padidins benzino kainą ir dėl to sumažės ir/ar sustos benzino pardavimų augimas. Kadangi degalai yra svarbi kasdienio vartojimo prekė, akcizo didinimas ir su juo susijęs kainų kilimas mažins gyventojų ir taip nedidelę perkamąją galią.

LNPPIA nuomone, atsižvelgus į galimą ženklų benzino kainos padidėjimą, **siūlome apsvarstyti galimybę nedidinti akcizo tarifo benzinui numatytu dydžiu.**

Pagarbiai

Daiva Jokšienė

LNPPIA

Tel. +370 699 21097

el. p. daiva.joksiene@oilunion.lt

LIETUVIŠKŲ DEGALINIŲ SĄJUNGA

Lietuvos Respublikos Prezidentas
kanceliarija@prezidentas.lt

Lietuvos Respublikos Seimas
priim@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybė
LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos respublikos finansų ministerija
finmin@finmin.lt
g.brazauskiene@finmin.lt

Vilnius
2019-10-11 Nr. 19-10/14

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ Nr. 19-11618, LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCIZŲ ĮSTATYMO Nr. IX-569 35 ir 37 str. PAKEITIMO ĮSTATYMO DERINIMO

Lietuviškų degalinių sąjunga (LDS) susipažino su pateiktais derinti teisės aktų projektais Nr. 19-11618 ir teikia savo pastabas dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 35 ir 37 str. pakeitimo.

Tikimės, jog Valstybės institucijos, kurioms adresuojamas šis LDS dokumentas, tinkamai atsižvelgs ir įvertins pateiktą nuomonę bei argumentus.

Pirmas momentas į kurį norime atkreipti dėmesį, tai Lietuvos geografinė padėtis, kuri turi įtakos tiek paprasto dyzelino kainai, tiek dyzelino, skirto žemės ūkiui kainai. Tiek vienu, tiek kitu atveju esame priklausomi nuo kaimyninių šalių vykdomos ekonominės veiklos ir ten esančių degalų kainų. Šiai dienai Lietuva, turėdama tokius akcizus, gali konkuruoti su Latvija, kur dyzelino akcizas yra didesnis ir su Lenkija, kur akcizas yra artimas lietuviškam. Tokiu atveju yra labai svarbu jog Lietuvoje taikomi akcizo tarifo mokesčiai nebūtų didesni nei kaimyninėse šalyse tam kad išlaikyti konkurenciją užsienio vežėjų atžvilgiu nes Lietuva yra tranzitinė šalis, per kurią važiuoja daug užsienio vežėjų ir kurie, dėl palankių degalų kainų, dabar dyzelinius degalus pila Lietuvoje.

Tokiu būdu, pagal Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 37 str. 1 dalyje numatomą pakeitimą, kada akcizas dyzelinui būtų 372 eurai už 1000 litrų, dyzelino 1 litro kaina padidės apie 0,03 eur. su PVM. Kaip matome žemiau pateiktoje lentelėje, Lietuvoje degalų kaina ženkliai bus didesnė nei kaimyninėje Lenkijos Respublikoje. Tokiu atveju Lietuva praras konkurencinį pranašumą Lenkijos atžvilgiu.

Kitas aspektas, nereikia pamiršti ir vietos verslininkų, naudojančių didesnę dalį tik dyzeliu varomus automobilius ir šis sektorius nėra jau toks menkas, kaip kam gali atrodyti. Degalų pabrangimas tiesiogiai atsilieps krovininių ir keleivių pervežimo sektoriuje ir tiesiogiai įtakos ir kitų plataus vartojimo prekių brangimui. Tai atsilieps ir eiliniam vartotojui. Sumažėję pardavimai neišvengiamai kels degalų kainas paprastiems žmonėms, mažės vartojimas, piliečiai tikrai bus nepatenkinti valdžios sprendimais. Nekalbant jau apie tarptautinius Lietuvos vežėjus, kurie yra vieni stipriausių Europoje ir suvartoja milijonus litrų dyzelinių degalų, sumokėdami Lietuvos biudžetui PVM ir akcizo forma ne vieną milijoną eurų.

Atkreiptume dėmesį į siūlymus didinti akcizo tarifą žymėtam dyzelinui, skirtą naudoti žemės ūkiui, kaip numatyta Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 37 str. 3 dalyje planuojamame

pakeitime, kur žemės ūkio veikloje naudojamam dyzelinui akcizas bus 81 euras už 1000 litrų. Dėl siūlomo pakeitimo šios rūšies dyzelinas pabrangtų daugiau kaip 0,03 euro litrui su PVM kas panašiai buvo didinant šį akcizą paskutinį kartą. Nesiplėšime ką tai duos žemės ūkio rinkos subjektams, bet norime atkreipti dėmesį jog tai tiesiogiai palies didmeninę prekybą tokiais degalais užsiimančias įmones, per kurias realizuojamas labai didelis tokių naftos produktų kiekis. Visų pirmą tai apyvartinės lėšos. Tokių lėšų trūkumas ir galimas skolinimas papildomai, gali atitinkamai dar labiau padidinti galutinę žymėtų degalų kainą. Kiek tai bus, dabar sunku numatyti, viską sureguliuos skolinimosi ir kiti kaštai. To pasekoje gali mažėti žymėtų degalų pardavimas ir nebus surinkta papildomų lėšų į šalies biudžetą, kas buvo planuojama padidinus jų akcizo tarifą. Priminus situaciją su Lietuvos geografine padėtimi, kur šiai dienai didžiausias Lietuvos ūkininkų konkurentas yra Lenkija su savo ganėtinai pigia žemės ūkio produkcija, tai bet koks išlaidų padidėjimas Lietuvos ūkininkams, tikrai ženkliai padidins jų produkcijos kainas ir sumažins konkurencingumą.

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 35 str. planuojamame pakeitime, įstatymo projektu siūloma didinti ir galiojantį akcizų tarifą bešviniam benzinui nuo 434,43 eur./1000 l. iki 466 eur./1000 l., ko pasekoje benzino kaina padidėtų iki 0,04 euro už vieną litrą. Dar reiktų įvertinti jog, pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. IX-1375 7 skirsnio 39 str. reikalavimus, nuo 2020 metų Lietuvoje bus privaloma prekiauti benzinu su 10% biodegalų ko pasekoje bešvinio benzino kaina dar padidės apie 0,01 euro vienam litrui.

Noretume atkreipti dėmesį į tai jog benzino pardavimai Lietuvoje paskutiniais metais buvo ganėtinai apverktini ir siekė TIK 13 - 15 % nuo bendrų degalų suvartojimo Lietuvoje. Tokie benzino akcizo padidinimai tikrai neskatins jo naudojimo o dar net gali ir sumažėti planuojami benzino pardavimai.

Akcizo mokestis	2019 m. eur. / 1000 l.				2020 m. eur. / 1000 l.			
	Estija	Latvija	Lietuva	Lenkija	Estija	Latvija	Lietuva	Lenkija
Benzinas	563	476	434	1673 / 391	563	506	466	1673 / 391
Dyzelinas	493	372	347	1468 / 343	493	414	372	1468 / 343
PVM	20	21	21	23	20	21	21	23

Valstybė, eilinį kartą, ieškodama papildomų pajamų šalies biudžetui, eina lengviausiu keliu, didindama mokesčius, šiuo atveju akcizo tarifus degalams, neieškant kitų, mažiau skausmingų piliečiams ir verslui, pajamų šaltinių. Taip planuojamos papildomos lėšos biudžete, numatytos skirti socialiai remtiniams piliečiams, pensininkams ir parama vaikus auginančioms šeimoms. Gaunasi paradoksali situacija, nes ir išvardintos socialinės grupės bus privestos už degalus mokėti brangiau, brangiau mokės ir už kitas paslaugas ir prekes, kurių galutinė kaina bus koreguojama, priklausomai nuo išlaidų degalams. Galutiniame variante jie gaus paramą už kurią teks susimokėti patiems, per kitas paslaugas ar prekes.

Įvertinę esamą situaciją, nepritariame planuojamiems degalų akcizų didinimams ir siūlome labai atsakingai ir atsargiai bei teisingai įvertinti degalų brangimo pasekmes rinkai ir planuojamo biudžeto surinkimą iš padidėjusio akcizo.

Lietuviškų degalinių sąjungos
vykdantysis direktorius

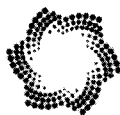

Vidas Šukys

LIETUVIŠKŲ DEGALINIŲ SĄJUNGA

Paberžės g. 18 - 47, 07145 Vilnius sajunga.lvnpns@gmail.com

Įm. kodas 291928740 Tel.: 868260516 www.lietuviskosdegalines.lt

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lukiškių g. 2, 01512 Vilnius

2019-10-11

Kopija: Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius

Originalas siunčiamas paštu nebus

Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateikto derinti Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11618

Legalus verslo aljansas (toliau – LVA), vienydamas ir atstovaudamas legaliai Lietuvoje veikiančias bendroves, kurios verčiasi prekyba akcizinėmis prekėmis, šiuo raštu teikia savo poziciją bei siūlymus dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) pateikto derinti Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11618. Nepritariame Finansų ministerijos pateiktam siūlymams ir tikimės, kad, svarstant įstatymo projektą, bus atsižvelgta į asociacijos pateiktus argumentus.

Suprantame norą suvienodinti akcizinėms prekėms taikomą tvarką, kuomet naujo akcizų tarifo įsigaliojimo dieną būtų perskaičiuojami akcizai už didmeninėje prekyboje turimus apdoroto tabako, etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų bei kaitinamojo tabako produktų likučius, nustatant prievolę juos inventorizuoti ir sumokėti akcizų skirtumą, tačiau negalime sutikti su Finansų ministerijos viešai deklaruojama pozicija, kad pateikti mokestiniai siūlymai yra nuosaikūs ir mažai paliečiantys verslą bei vartotojus. Pažymime, kad stipriajam alkoholiui jau praėjusiais metais buvo 10 proc. pakeltas akcizo tarifas, o šiuo siūlymu jį siūloma dar labiau didinti ir kelti 10,5 proc.

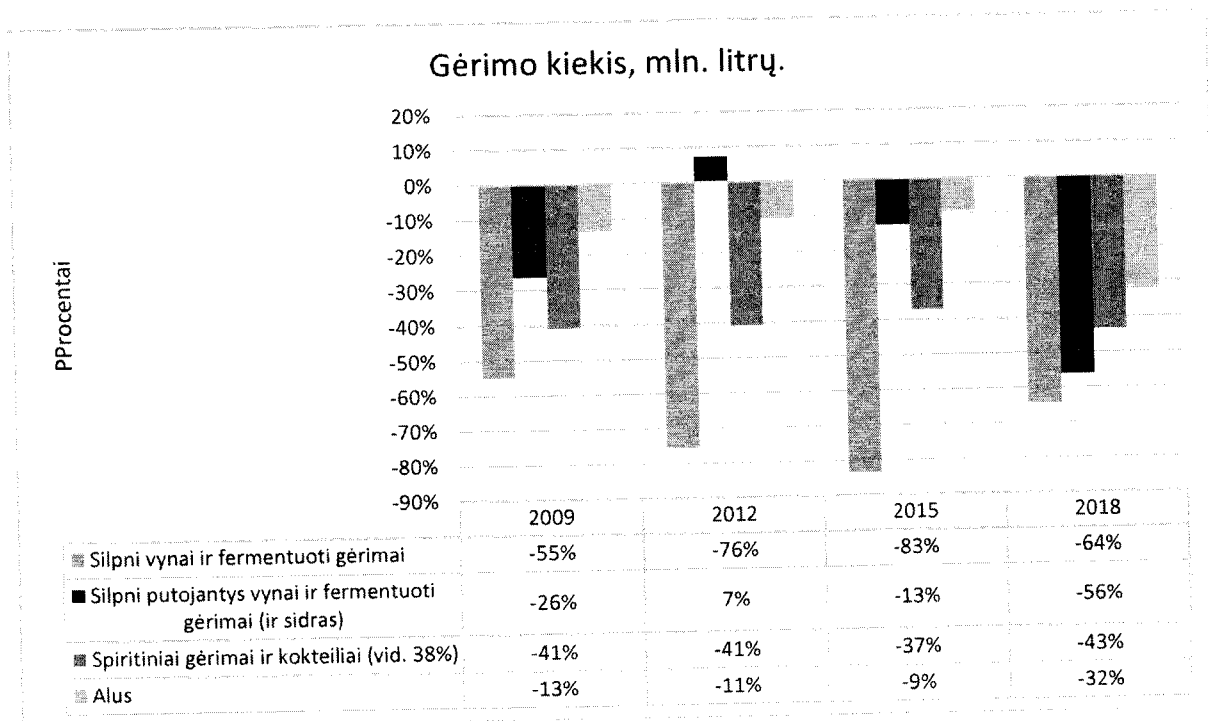
Pateikiame pagrindinius aspektus, kurių, mūsų nuomone, tinkamai neįvertino Finansų ministerija teikdama įstatymo projektą.

Akcizų surinkimas

Finansų ministerijos parengtame aiškinamajame rašte teigiama, kad, remiantis Valstybės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) duomenimis apie alkoholinių gėrimų pardavimus per penkerius metus (2013-2018 m.), etilo alkoholio rinka susitraukė tik 7,2 proc. ir tai yra mažiausias susitraukimas, lyginant su kitų alkoholinių gėrimų rūšimis. Nesutinkame su šiais skaičiavimais ir manome, kad, norint įvertinti realų rinkos pokytį, svarbu analizuoti ilgesnį laikotarpį bei kartu įvertinti šešėlio bei pasienio prekybos įtaką legaliai veikiančiai ir mokesčius mokančiai rinkai. **Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2007 m. iki šiol etilo alkoholio rinka**

susitraukė daugiau nei 40 proc. ir tai yra vienas didžiausių rinkos susitraukimų tarp visų alkoholinių gėrimų rūšių. Tačiau per tą patį laikotarpį apmokestinimas labiausiai didintas būtent etilo alkoholio, vyno bei kitų stipresnių fermentuotų gėrimų rūšims. Pateikiame pagrindinių gėrimų rūšių grafiką, kuriame matosi realus legalios rinkos smukimas per ilgesnį laikotarpį, kurio nevertina Finansų ministerija.

Aiškinamajame rašte minimos pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijos taip pat apima visus alkoholinius gėrimus ir jų prieinamumo mažinimą, apmokestinimą didinant per akcizus, tačiau tarp Finansų ministerijos pateiktų pasiūlymų ir jų pagrindimo yra išskiriami būtent stiprieji gėrimai. Pažymime, kad, remiantis VMI pateikiamais mėnesiniais bei metiniais duomenimis, matyti aiškus ir nuosaikus spiritinių gėrimų ir etilo alkoholio kiekio mažėjimas per paskutinius ketverius metus – vidutiniškai po 3 proc. per metus. Galima prognozuoti, kad tokia arba dar didesnė kritimo tendencija po šiais metais įsigaliojusio didesnio akcizo tarifo išliks ir 2019 m. Manome, kad, neįvertinus šių duomenų ir jų įtakos rinkai, dabartinis Finansų ministerijos siūlymas yra pernelyg skubotas.

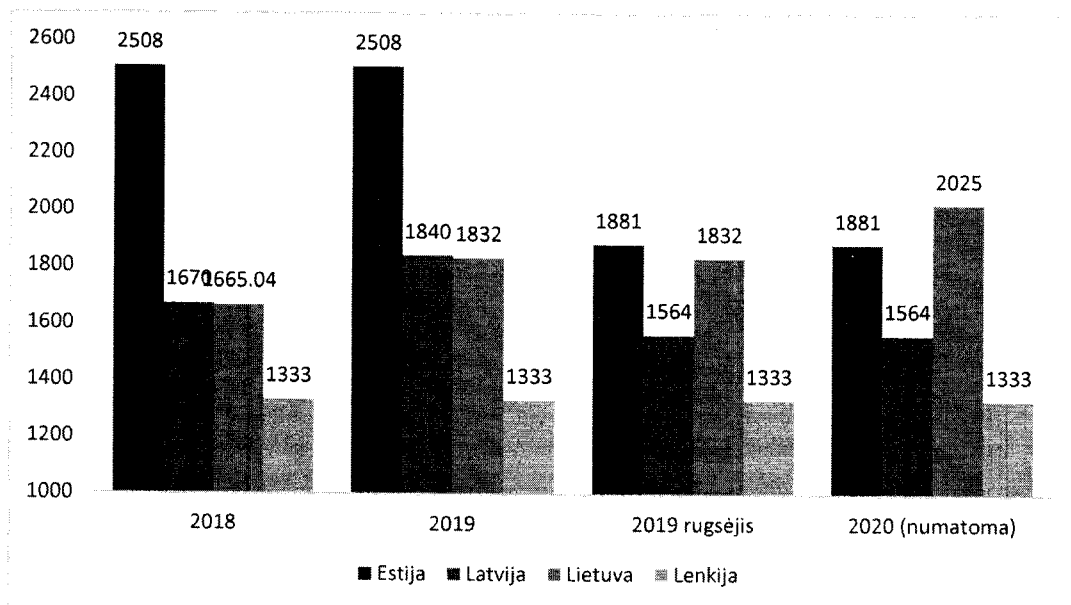
Finansų ministerija teigia, kad dėl padidintų akcizų tarifų ir akcizų skirtumo sumokėjimo prievolės įvedimo valstybės biudžetas galėtų papildomai gauti apie 10 mln. eurų pajamų dėl akcizų padidinimo etilo alkoholiui. Mūsų atlikti skaičiavimai, įvertinus jau dabar VMI pateiktus aštuonių mėnesių duomenis, rodo, kad 2020 m., išlikus tam pačiam etilo alkoholio kiekiui, kaip ir 2019 m., valstybė vis vien padidintų surenkamą akcizą ir papildomai valstybės biudžetas gautų

apie 8 mln. eurų papildomų pajamų. Nėra aišku, kuo remiantis atlikti Finansų ministerijos skaičiavimai ir jų pagrindimai, rodantys akcizo tarifo kėlimo poreikį.

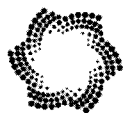
Akcizų tarifai kaimyninėse valstybėse

Šių metų liepos bei rugpjūčio mėnesiais Latvija bei Estija ženkliai sumažino akcizo tarifus stipriajam alkoholiui. Estija sumažino akcizo tarifą už 1 hektolitą nuo 2508 iki 1881 eurų, o Latvija sumažino akcizo tarifą nuo 1840 iki 1564 eurų. Taigi jau dabar Lietuvoje taikomas (1881 eurų) akcizo tarifas etilo alkoholiui yra vienas didžiausių, lyginant su kitomis Baltijos valstybėmis. Padidinus akcizą dar 10,5 proc. Lietuvoje bus taikomas aukščiausias stipriojo alkoholio akcizo tarifas. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad, didžiuliai skirtumai yra lyginant Lietuvą su kaimynine Lenkija, kurioje stipriajam alkoholiui taikomas akcizo tarifas yra 1333 eurų. Padidinus akcizą Lietuvoje šis skirtumas drastiškai išaugs, o tai dar labiau lems augančią pasienio prekybą ir didins Lietuvos prarandamų mokesčių dalį.

Vertinant bendrą akcizų mokesčių surinkimą taip pat itin svarbu atkreipti dėmesį į visų alkoholio rūšių kategorijas ir joms taikomus akcizų tarifus. Lietuva, lyginant su kitomis Baltijos valstybėmis, taiko aukščiausią akcizo tarifą vynui ir žemiausią akcizo tarifą alui tarp visų Baltijos valstybių. Manome, kad išbalansuota ir, neatsižvelgiant į kaimyninėse valstybėse vykstančius procesus, vykdoma akcizų politika lemia vis didėjančią pasienio prekybą bei prisideda prie šešėlinės ekonomikos augimo Lietuvoje.

Tęsiant nepamatuotą akcizų tarifo stipriajam alkoholiui didinimą Lietuvoje susidursim su situacija, kuri įvyko per pastaruosius trejus metus Estijoje. Nepamatuotai keliant akcizą

stipriajam alkoholiui buvo pasiektas taškas, kuomet valstybės surenkama akcizo mokesčio suma pradėjo mažėti, o galimos valstybės gauti pajamos „nukeliavo“ į kitas pasienio valstybes.

Pasienio prekyba ir augantis šešėlis

Vienas iš pagrindinių argumentų, mažinant alkoholiui taikomus akcizų tarifus Latvijoje bei Estijoje, buvo itin išaugusi pasienio prekyba ir didėjantis šešėlis alkoholio rinkoje. Lietuva taip pat susiduria su didžiuliais prekybos iššūkiais Lietuvos-Lenkijos, Lietuvos-Latvijos pasieniuose ir augančiu šešėliu Lietuvos-Rusijos bei Lietuvos-Baltarusijos pasieniuose. Europos Sąjungoje yra nustatyti maksimalūs alkoholinių gėrimų kiekiai, kuriuos leidžiama pervežti tarp valstybių narių (stiprieji gėrimai – 10 l, vynas – 90 l, alus – 110 l), tačiau apsiperkantys pasienio parduotuvėse asmenys praktiškai nėra kontroliuojami ir dažnu atveju, pirkdami didelius alkoholio kiekius, juos vartoja ne asmeniniams tikslams, o perpardavinėjimui.

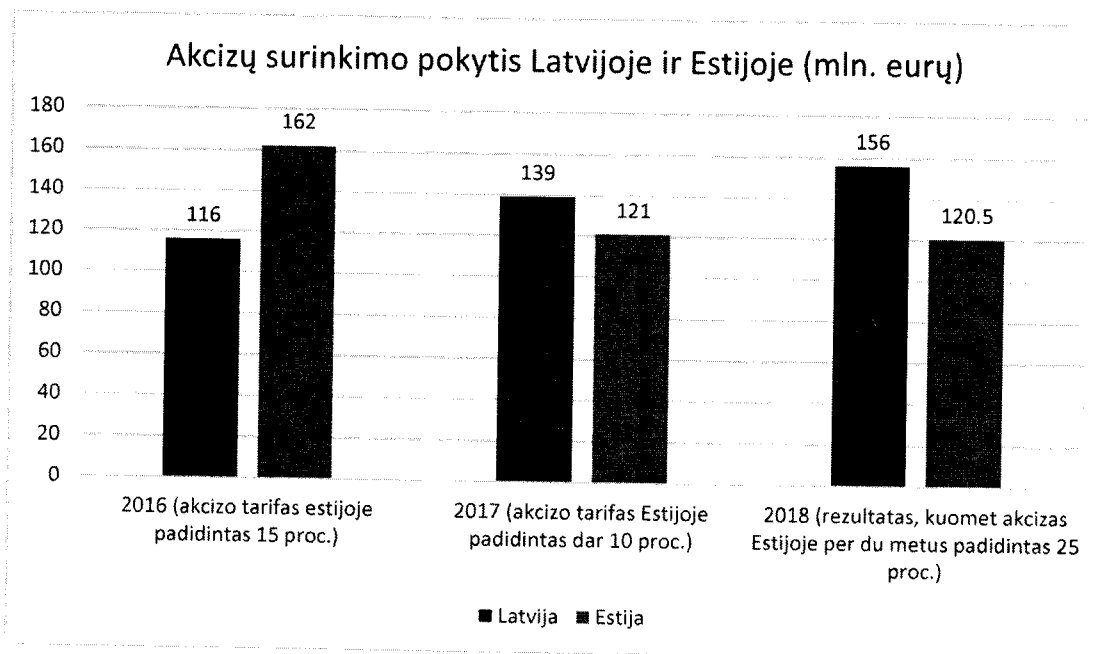
Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, jog, padidinus akcizus alkoholiui, daugiau lėšų surenkama tik vienoje biudžeto eilutėje, tačiau atitinkamai sumos mažėja kitose. Lietuvos atveju, didžiulės pinigų sumos išleidžiamos Lenkijoje – ten perkamas ne tik alkoholis, bet ir maistas, švaros, statybų prekės, baldai, kuras. Visa tai lemia, kad šalia nesumokėtų akcizo mokesčių Lietuvos biudžete prarandamos ir kitų mokesčių pajamos. Atlikti tyrimai, remiantis atsiskaitymų banko kortelėmis informacija, rodo, kad vidutiniškai vienas estas Latvijoje apsiperka už 50 eurų, o vienas lietuvis Lenkijoje – už 125. **Lenkijos Centrinio statistikos biuro duomenimis, per 2018-uosius metus Lietuvos gyventojai Lenkijoje išleido apie 400 mln. eurų.**

2018 m. Vilniaus universiteto Ekonomikos ir verslo administravimo fakulteto atliktame tyrime apie akcizų tarifo poveikį pasienio prekybai daromos išvados, kad Lietuvoje, padidinus stipriųjų gėrimų akcizą 10 proc., tarifų skirtumas su Lenkija pasiektų 71 proc. vidutinio Lietuvos darbo užmokesčio (atskaičius mokesčius), todėl egzistuoja didelė tikimybė, kad Lietuvos gyventojai 2019–2020 metais elgsis analogiškai kaip Estijos gyventojai 2016–2017 metais. Numačius pakelti akcizo tarifą dar 10,5 proc. ši tikimybė dar labiau būtų sustiprinta ir taptų realybe. Taip pat tyrime prognozuojama, kad Lietuva dėl akcizų būtent stipriesiems gėrimams didinimo jau 2019 metais gali netekti 33–54 mln. eurų (akcizas, PVM, pelno marža). Didinant akcizus, kaip jau buvo elgtasi 2017–2018 m. Estijoje, Lietuva vėlesniais metais gali netekti jau 51–78 mln. eurų. Taigi galima daryti išvadą, kad Finansų ministerijos papildomai surenkami 10 mln. eurų. sukurtų didesnius praradimus nei naudą valstybės biudžetui.

Pateikiame grafiką, kuriame pateikti Baltijos valstybių akcizo surinkimo duomenys per pastaruosius tris metus. **Grafike aiškiai matyti situacija, kuomet per 2016 ir 2017 m. Estijoje padidinus akcizo tarifą 25% akcizų surinkimas į valstybės biudžetą pradėjo mažėti ir tokia pat proporcija išaugo surenkamų akcizų dalis Latvijoje.** Būtent dėl šios priežasties ir praradimų Estija 2019 m. liepos mėnesį priėmė sprendimą mažinti akcizus 25%, kadangi itin

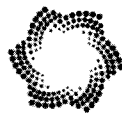

sparčiai išaugusi pasienio prekyba su Latvija atnešė didžiulius praradimus Estijos valstybės biudžetui. Taip pat buvo pastebima, kad Latvijoje itin padaugėjo „alkoholio“ turistų iš Suomijos. Lietuvoje padidinus akcizus 10,5 proc. susidarytų praktiškai identiška Estijai situacija, kuomet Lietuviai vyktų pirkti alkoholinių gėrimų ir kitų prekių į kaimyninę Latviją bei Lenkiją, kuriose akcizai yra ir 2020 m. bus ženkliai mažesni.

Siūlymai

Pritariame Finansų ministerijos idėjai suvienodinti tvarką ir nustatyti analogišką cigaretėms taikomą tvarką, kuomet būtų privaloma naujo akcizo tarifų įsigaliojimo dieną perskaičiuoti akcizus už didmeninėje prekyboje turimų apdoroto tabako, etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų bei kaitinamojo tabako produktų likučius, nustatant prievolę juos inventorizuoti ir sumokėti akcizų skirtumą, tačiau pažymime, kad Finansų ministerija neįvertino visų šio siūlymo aspektų ir pasekmių. Nustačius tokį reikalavimą tik didmeninėje prekyboje esantiems likučiams ir padidinus akcizo tarifą kitais metais pasikartos identiška situacija šioms metams, kuomet negaliojo tokia tvarka, o tiesiog atsargų kaupimas vyks ne didmeninės prekybos, bet mažmeninės prekybos sandėliuose. **Siekiant tvarkos suvienodinimo siūlome numatyti vienodą tvarką prekėms, esančioms tiek didmeninėje, tiek mažmeninėje prekyboje nes kitu atveju būtų pažeistos sąžiningos konkurencijos sąlygos ir dar labiau iškraipoma situacija rinkoje.** Nepritariame akcizo tarifo didinimui nuo 2020 m. neįvertinus detalių skaičiavimų bei nepateikus aiškos rinkos analizės ir siūlome šio akcizo tarifo didinimo atsisakyti. Prašome Finansų ministerijos bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės atsižvelgti į mūsų pateiktus argumentus ir inicijuoti platesnę diskusiją dėl šio įstatymo projekto ir dėl

Legalaus Verslo Alijansas

galimybės Lietuvoje patvirtinti bei įgyvendinti ilgalaikį bei nuosaikų akcizo didinimo planą visoms alkoholinių gėrimų rūšims.

Pagarbiai

Legalaus verslo aljanso direktorius

Mantas Zakarka

NTGA //

Nacionalinė tabako gamintojų asociacija

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Kopija:

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Originalas paštu siunčiamas nebus

PASTABOS

2019 m. spalio 11 d.

Vilnius

Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (**Įstatymo projektas**) siūloma nuo 2020 m. kovo 1 d. kaitinamojo tabako produktams pakelti akcizo tarifą nuo numatyto 78,5 EUR iki 113,2 EUR už kilogramą produkto.

Nacionalinė tabako gamintojų asociacija (NTGA) susipažino su parengtu Įstatymo projektu bei jį lydinčiais dokumentais ir, nustatytu terminu, teikia pastabas bei pasiūlymus.

I. DĖL ŠEŠĖLINĖS RINKOS POVEIKIO

Vadovaujantis rinkos tyrimų bendrovės „Nielsen“ atlikto tuščių pakelių tyrimo duomenimis, nelegalios tabako gaminių rinkos dydis Lietuvoje 2019 m. II ketvirtį siekė 19,3 proc. ir nuo 2018 m. II ketvirčio išaugo 1,6 proc. punkto. Šiuo aspektu Lietuva išsiskiria Baltijos šalių kontekste – šešėlinės tabako gaminių rinkos mastas jose krenta. Latvijoje 2019 m. II ketvirtį buvo pastebėtas net 3,6 proc. punktų kritimas ir fiksuojamas bendras 16,2 proc. nelegalios tabako gaminių rinkos dydis, o Estijoje 1,1 proc. punkto kritimas ir 12,1 proc. šešėlinės rinkos dydis.

Panašias tendencijas pastebi ir Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, kurio duomenimis per pirmąjį šių metų pusmetį sulaikyta 3 kartus daugiau nelegalių cigarečių nei 2018 m. tuo pačiu metu¹. Tuo tarpu suskaičiavus 2019 m. ikiteisminiuose tyrimuose sulaikytą cigarečių kontrabandą, paaiškėjo, kad muitinės pareigūnai jau šių metų rugsėjo viduryje viršijo visą pernai sulaikytų kontrabandinių cigarečių kiekį². Iš viso iki rugsėjo 16 d. muitinės kriminalistų pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose sulaikyta 6, 2 mln. pakelių cigarečių, kurių vertė – 20,3 mln. eurų.

Remiantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis³, 2018 m. už apdorotą tabaką iš viso surinkta 291,4 mln. eurų akcizo mokesčių. Taigi, dėl šešėlinės tabako

¹https://www.lrmuitine.lt/web/guest/ziniaskaidai/pranesimaispaudai/pranesimas?p_p_id=EXT_WPLISTALLNEWS&p_p_lifecycle=0&_EXT_WPLISTALLNEWS_obj_id=0922a1af849279cb

²https://www.lrmuitine.lt/web/guest/ziniaskaidai/pranesimaispaudai/pranesimas?p_p_id=EXT_WPLISTALLNEWS&p_p_lifecycle=0&_EXT_WPLISTALLNEWS_obj_id=0922a1af849279cb

³https://www.vmi.lt/cms/documents/10162/9356963/NB_apzvalga_2018/f29a66cd-cfa5-4af7-b156-84347a665eb5

NTGA //

Nacionalinė tabako gamintojų asociacija

rinkos valstybės biudžetas netenka 56,2 mln. eurų vien dėl nesurenkamų akcizo mokesčių. Šiuo aspektu, nelegalios rinkos augimas bent 1 proc. punktų reikštų papildomų 3 mln. eurų netektį biudžetui.

Taigi, kaip galima matyti iš aukščiau pateiktų duomenų, kontrabandinių gaminių mastas jau dabar turi ženkliai įtaką valstybės biudžeto pajamoms, tačiau remiantis šių priežasčių šešėlinės tabako rinkos mastas turi visas prielaidas artimiausioje ateityje dar labiau augti:

1. Visoje Europos Sąjungoje 2020 m. įsigalioja mentolio skonio ir kvapo tabako gaminių draudimas. Šiuo metu mentolio skonio ir kvapo mentolio gaminiai sudaro apie 20 proc. visos tabako gaminių rinkos. Tikėtina, kad kontrabandinius gaminius tiekiantys subjektai nepraleis progos užpildyti šią atsirasiančią nišą.
2. Akcizinių prekių krepšelis Lietuvoje yra vienas mažiausių⁴ visoje Europos Sąjungoje. Asmuo, norėdamas nusipirkti 1 paketį cigarečių, 1 litrą degtinės ir 1 litrą benzino, Lietuvoje turi skirti 1,8 proc. darbo vidutinio užmokesčio. Didesnę pajamų dalį šioms prekėms turėtų skirti tik Bulgarijos gyventojai, tuo tarpu Europos Sąjungos vidurkis nesiekia 1 proc. Kaip žinia, kainos faktorius dažnai tampa lemiamu renkantis tarp nelegalaus ir legalaus gaminio.
3. Šiuo metu Seime ir Vyriausybėje yra svarstoma eilė įstatymo projektų, kurie gali neigiamai atsiliepti kontrabandos lygiui Lietuvoje, pvz., tabako gaminių prekyba⁵ „iš po prekystalio“ ar elektroninių cigarečių skysčių skonių draudimas⁶.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, neplanuotas ir neracionalus akcizo tarifo kėlimas sudarytų prielaidas nelegaliai tabako gaminių rinkai dar labiau augti, dėl kurios valstybės biudžetas jau ir dabar nepateisinamai netenka reikšmingos dalies pajamų.

II. DĖL AKCIZO MOKESČIŲ PLANAVIMO

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymas, kuriame, be kita ko, yra nustatomi ir apdoroto tabako bei elektroninių cigarečių skysčio akcizų tarifai 3 metams į priekį yra puikus vakarietiškos teisėkūros pavyzdys. Toks ilgalaikis planavimas leidžia teisėtam verslui palaipsniui prisitaikyti prie mokesstinės naštos, o vartotojams prie stabiliai augančių gaminių kainų, tuo pačiu metu sumažinant tikimybę juos rinktis šešėlyje parduodamus, dažnu atveju ženkliai pigesnius gaminius.

Taigi, Valstybės nustatyto akcizo mokesčių kėlimo plano nesilaikymas savo ruožtu turi visiškai priešingą rezultatą – tabako gaminių vartotojai dėl staigaus gaminių kainų šuolio stumiami į nelegalią rinką, legaliam verslui tampa nepakeliama planuoti ir prisitaikyti prie neprognozuojamos mokesstinės naštos, o valstybės biudžetas nesurenka prognozuojamų pajamų.

III. IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

NTGA, susipažinusi su Įstatymo projektu bei atsižvelgdama į aukščiau išvardintus argumentus siūlo atsisakyti planų keisti jau patvirtintus ir numatytus akcizo tarifus.

⁴ https://www.ekt.lt/wp-content/uploads/2014/02/Studija_Akcizo-mokestis-Lietuvoje.pdf

⁵ Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 2, 17, 26 straipsnių pakeitimo bei 15¹ straipsniu papildymo įstatymo projektas Nr. XIIIP-3603

⁶ Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projektas

NEPRIKLAUSOMŲ PREKYBOS ĮMONIŲ ASOCIACIJA

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-10-11

Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateikto Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11618

Nepriklausomų prekybos įmonių asociacija, vienijanti mažas prekybos įmones – parduotuves, daugiausia veikiančias miestuose ir mažuose miesteliuose (84 nariai, kurie valdo 314 maisto prekių parduotuvių). Mūsų asociacijos pagrindinis tikslas – skatinti smulkaus verslo augimą ir prekybą Lietuvos regionuose. Teikiame savo nuomonę dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) derinimui pateikto Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 19-11618.

2019 m. liepos mėn. pabaigoje kreipėmės raštu į atsakingas institucijas (Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Ekonomikos ir Inovacijų bei Finansų ministerija) dėl nepalankių pasienio prekybos mastų. Rašte teigėme, kad pastaruoju metu Lietuvos pasienio regionuose, kuriuose veikia ir mūsų narių parduotuvės stebimas prekybos apimčių mažėjimas ir įsivyrąja stagnacija. Didele dalimi tai lemia nuo šių metų kovo 1 d. įsigaliojęs didesnis akcizo tarifas alkoholiniams gėrimams. Prekybos apimčių mažėjimą jaučiame net 40 km. atstumu nuo valstybės sienos.

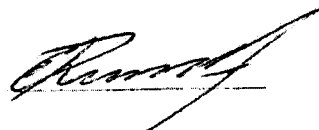
Dar didesnius praradimus fiksuojame šiuo metu, kuomet 2019 m. rugpjūčio 1 d. Latvijoje akcizai alkoholiniams gėrimams buvo sumažinti net 15 proc. Atkreipiame dėmesį, kad jau dabar Lietuva taiko didžiausius akcizo tarifus lyginant su kaimyninėmis Latvijos bei Lenkijos valstybėmis. Lyginant su Lenkija Lietuvoje taikomi tarifai vynu yra 4 kartus didesni, alui 2 kartus didesnio stipriųjų gėrimų net 40 proc. didesni.

Finansų ministerija derinimui pateiktą įstatymo projektu siūlo nuo 2020 m. stipriajam alkoholiui akcizo tarifą padidinti dar 10,5 proc. Jau dabar egzistuojantys akcizų tarifų skirtumai lėmė itin išaugusią pasienio prekybą, kuomet žmonės į kaimynines valstybes važiuoja apsipirkti ne tik alkoholinių gėrimų bet ir kitų grupių produktų.

Nepritariame tokiam Finansų ministerijos siūlymui ir manome, kad akcizo tarifas alkoholiniams gėrimams šiuo metu neturi būti didinamas. Toks nepamatuotas ir neįvertintas sprendimas atneš itin neigiamas pasekmes visiems Lietuvos pasienio regionams, kuriuose veikia smulkieji prekybininkai. Priėmus sprendimą neįvertinus šiais metais pakelto akcizo tarifo įtakos smulkieji prekybininkai dar labiau praras savo gaunamas pajamas, o kartu sumažės ir pajamos į bendrą valstybės biudžetą. Dar labiau pakėlus akcizus alkoholiniams gėrimams situacija visuose šiauriniuose Lietuvos rajonuose smulkiesiems prekybininkams gali tapti kritine.

Tikimės, kad Finansų ministerija ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė atsižvelgs į mūsų nuogastavimus ir atsisakys nepamatuoto ir skaudžias pasekmes smulkiam verslui galinčio sukelti akcizų tarifų didinimo 2020 m.

Pagarbiai,
Nepriklausomų prekybos įmonių asociacija
Pirmininkas
Eimutis Radžvila

Tel. +370 659 79490
eimutis.radzvila@npia.lt

NEPRIKLAUSOMŲ PREKYBOS ĮMONIŲ ASOCIACIJA

Buveinės adresas: Pylimo g. 3, LT-06332, Vilnius
Adresas korespondencijai: L. Zamenhofo g. 5, LT-06332, Vilnius

Įmonės asmens kodas 304429765
Tel. +370 659 79490, el. paštas: eimutis.radzvila@npia.lt

Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (Nr. 19-11618) ir Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (Nr. 19-11619)

Lietuvos laisvosios rinkos institutas išnagrinėjo Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 10, 26, 35, 37, 61 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (Nr. 19-11618) (toliau – Akcizų įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 30, 31 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1327 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (Nr. 19-11619) (toliau – Akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas) ir teikia savo pastabas ir pasiūlymus.

Projektais siūloma padidinti akcizų tarifus etilo alkoholiui, bešviniam benzinui, gazoliams, žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams ir kaitinamojo tabako produktams.

Siūlome nepritarti Projektams dėl žemiau nurodytų priežasčių.

Dėl akcizų degalams:

Akcizu apmokestinto kuro įperkamumas Lietuvoje ir taip yra vienas mažiausių ES, o tai didina šešėlinės ekonomikos paplitimo riziką

Akcizų įstatymo projektu siūloma nustatyti:

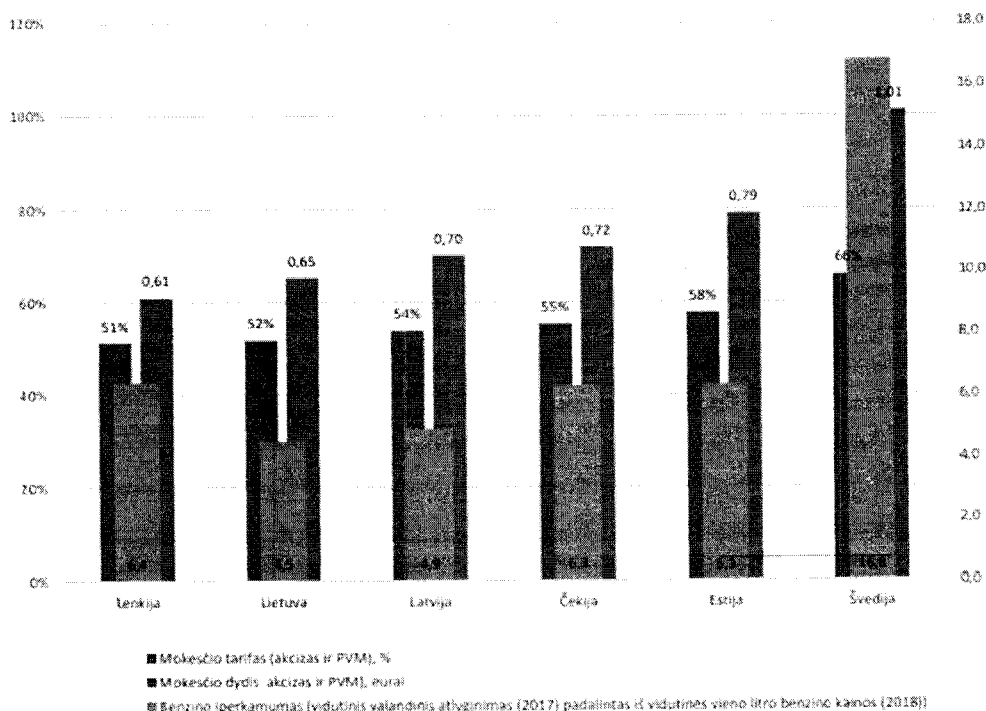
- standartinį akcizų tarifą bešviniam benzinui iki 466 eurų (nuo 434,43 eurų, t. y. 7,3 proc.) už 1000 litrų produkto;
- standartinį akcizų tarifą gazoliams iki 372 eurų (nuo 347 eurų, t. y. 7,2 proc.) už 1000 litrų produkto;
- akcizų tarifą gazoliams, skirtiems naudoti žemės ūkio veiklos, įskaitant akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veiklą, subjektams žemės ūkio produktų gamybai, iki 81 eurų (nuo 56 eurų, t. y. 44,6 proc.) už 1000 litrų produkto.

Padidinus akcizų tarifą bešviniam benzinui, dėl mokesčių veiksmų jo kaina galėtų padidėti apie 0,04 euro už litrą, gazoliams ir žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams – apie 0,03 euro už litrą,

Akcizu apmokestinto kuro įperkamumas Lietuvoje ir taip yra vienas mažiausių ES. Kadangi degalai yra labai svarbi kasdienio vartojimo prekė, akcizo didinimas ir su juo susijęs kainų kilimas mažins gyventojų perkamąją galią. Žemas kuro įperkamumas be kita ko rodo, kad nėra jokių pagrįstų priežasčių didinti akcizo mokesčio dydį.

Bendras vartojimo mokesčių (PVM, akcizų, kt.) lygis Lietuvoje yra sąlyginai žemesnis nei kitur, tačiau Lietuvos gyventojai už vidutines pajamas gali įsigyti mažiau prekių nei kitose šalyse. Lietuvoje mokesčiai sudaro 52 proc. degalų kainos, t. y. mažiau nei Latvijoje (54 proc.), Estijoje (58 proc.), Čekijoje (54 proc.) ar Švedijoje (66 proc.), tačiau dėl žemesnio pajamų lygio Lietuvos žmonės degalų įperka mažiau nei kitur. Už vidutinį valandinį atlygį Lietuvoje galima nusipirkti vos 5 litrus benzino, Estijoje ir Čekijoje – 6 litrus, o Švedijoje – net 17 litrų (žr. grafiką apačioje). Taigi, tikėtina, kad degalų įsigijimas šešėlyje bus labiau paplitęs ten, kur mokesčiai yra didesni, o prekių įperkamumas – mažesnis.

Mokesčiai ir benzino įperkamumas 2018 m.

Pabrangus kurui būtų sukurtos paskatos jį legaliais arba nelegaliais būdais įsigyti kaimyninėse šalyse

Lietuvoje 1 l benzino mažmeninėje rinkoje jau dabar kainuoja 55-80 proc. daugiau nei Baltarusijoje ar Rusijoje, dyzelinis kuras – 46-71 proc. brangiau¹:

	Lietuva	Baltarusija	Rusija	Lenkija
A-95	1.147 eur/l	0.738 eur/l	0.638 eur/l	1.146 eur/l
DK	1.081 eur/l	0.738 eur/l	0.634 eur/l	1.153 eur/l

Nelegalus kuras jau dabar sudaro apie 15 proc. kuro rinkos.² Padidinus akcizą ir dėl to išaugus dyzelinio kuro kainai, paskatos įsigyti kurą legaliais arba nelegaliais būdais šiose kaimyninėse šalyse nesumažėtų. Dėl šios priežasties planuojamos padidėjusios akcizų mokesčio pajamos į biudžetą gali būti nesurinktos. Patys projekto rengėjai pripažįsta, kad siūlomas akcizų tarifų padidinimas galėtų turėti įtakos paskatoms bandyti šiuos produktus įvežti nelegaliai iš trečiųjų šalių, kuriose jų kainos yra mažesnės nei Lietuvoje.

Akcizo didinimas padidintų sąnaudas įmonėms ir kainas vartotojams

Būtina įvertinti, kaip akcizo kainų kilimas atsilieptų šalies verslui – dyzeliniai degalai tradiciškai labiau paplitę verslo sektoriuje – krovinų ir keleivių pervežimo ir pan. srityse. Tai savo ruožtu prisidėtų prie vartotojų kainų augimo šiose ekonominėse veiklose, ir (tiesa, nežymiai) prie bendro vartotojų kainų lygio augimo.

¹ https://www.globalpetrolprices.com/Lithuania/diesel_prices/

² <https://www.llri.lt/naujienos/ekonomine-politika/24093/lrinka>

Dėl akcizo etilo alkoholiui

Akcizų įstatymo projektu siūloma didinti akcizus stipriajam alkoholiui 10,5 proc. (nuo 1832 eurų už hektolitą iki 2025 eur/hl.). Akcizai stipriajam alkoholiui 10 proc. buvo padidinti 2018 m. pabaigoje ir padidintas tarifas įsigaliojo nuo 2019 metų kovo 1 d.

Savo vykdoma akcizų politika Lietuva itin išsiskirs iš aplinkinių valstybių. Latvija nuo šių metų rugpjūčio sumažino akcizo tarifą stipriajam alkoholiui nuo 1840 iki 1564 eurų už hektolitą, o Estija – nuo 2508 iki 1881 euro už hektolitą. Tad Lietuvoje jau dabar stipriajam alkoholiui taikomas vienas didžiausių tarifų iš Baltijos valstybių. Padidinus tarifą, akcizai stipriajam alkoholiui bus 29 proc. didesni nei Latvijoje, 8 proc. – nei Estijoje ir 52 proc. – nei Lenkijoje.

Vilniaus Universiteto apklausos duomenimis jau dabar 71 proc. apklaustųjų, pirkto stipriųjų alkoholinių gėrimų užsienyje parsivežimui į Lietuvą. Vidutinis įsigytas kiekis sudarė 2,85 l. Padidinus akcizą stipriajam alkoholiui paskatos jo įsigyti kaimyninėse šalyse dar labiau padidės.

Jau dabar apie trečdalis respondentų Lietuvoje teigia kad jų draugai ir artimieji nelegaliai perka cigarečių ir alkoholio produktų.³ Padidinus akcizus stipriajam alkoholiui, ši tendencija tik stiprės.

Dėl akcizo kaitinamojo tabako produktams

Akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projektu siūloma Kaitinamojo tabako produktams nuo 2020 m. kovo 1 d. siūloma didinti akcizą nuo 68,6 iki 113,2 euro, t. y. 65 proc. (vietoj numatyto 78,5 euro, arba 14,4 proc.) už kilogramą produkto. Padidinus akcizų tarifą kaitinamojo tabako produktams, dėl mokestinių veiksnių 20 vienetų kaitinamojo tabako produktų galėtų pabrangti apie 0,33 euro.

Akcizai kaitinamojo tabako produktams didinami nesilaikant plano

Akcizų įstatyme buvo įtvirtintas trimetis akcizų didinimo planas, pagal kurį akcizai kaitinamojo tabako produktams 2020 m. būtų didinami iki 78,5 eur/kg., 2021 m. – iki 90 eur/kg. Akcizų didinimas nesilaikant trimečio akcizų didinimo plano, o tai rodo valstybės akcizų politikos nenuoseklumą, prastą jos planavimą. Akcizai naudojami biudžeto problemoms spręsti taikant ne ekonominį, bet buhalterinį požiūrį.

Akcizų kaitinamojo tabako produktams didinimas skatins šiuos produktus įvežti nelegaliai iš trečiųjų šalių, kuriose jų kainos yra mažesnės nei Lietuvoje

Staigus ir ženklus akcizų padidinimas gali lemti, kad iki šiol kaitinamojo tabako gaminių srityje vangiai vykusi nelegalių gaminių prekyba suaktyvės, susiformuos šios prekės kontrabandos kanalai.

Atkreipiame dėmesį, kad padidinus akcizą kaitinamojo tabako produktams jis būtų gerokai didesnis nei kaimyninėse šalyse – Lenkijoje nustatytas 33 eur/kg akcizo dydis, Estijoje –

³ <https://www.lri.lt/naujienos/ekonomine-politika/seseline-ekonomika/seseline-ekonomika-suprasti-ir-suvaldyti/lrinka>

82,99 eur/kg. Latvijoje nuo 2020 m. numatoma akcizą kaitinamojo tabako produktams didinti nuo 70 iki 75 eur/kg.

Atkreiptinas dėmesys, kad, nors nuo 2010 m. nelegalių tabako gaminių dalis susitraukė daugiau nei dvigubai, nuo 2016 m. vėl fiksuojamas nelegalių cigarečių dalies augimas. Rinkos tyrimų bendrovės „Nielsen“ atlikto tuščių pakelių tyrimo duomenimis, nelegalios tabako gaminių rinkos dydis Lietuvoje šiemet antrąjį ketvirtį siekė 19,3 proc. ir nuo 2018 m. antrojo ketvirčio išaugo 1,6 proc, kai kaimyninėse šalyse jis traukėsi: Latvijoje antrąjį ketvirtį šešėlinės tabako rinkos mastas nukrito 3,6 proc. punktais ir siekė 16,2 proc., o Estijoje nukrito 1,1 proc. punktais ir siekė 12,1 proc.⁴ Lietuva išlieka tarp daugiausia nelegalių cigarečių vienam gyventojui suvartojančių valstybių ES. Dėl to egzistuoja didelė tikimybė, kad panašios tendencijos išplis ir į kaitinamojo tabako produktus.

Atsižvelgiant į tai, kad legalių tabako gaminių įperkamumas Lietuvoje – vienas žemiausių ES, tolimesnius kaitinamojo tabako akcizo didinimus siūlome vykdyti tik išsamiai ir kompleksiskai įvertinus, kiek tai leis sumažinti rūkančiųjų skaičių, ir kokią poveikį toks padidėjimas turės šešėlinei rinkai. Būtina numatyti, kokiais objektyviais kriterijais remiantis bus vykdomas tabako akcizo didinimas ateityje.

Dėl akcizų politikos

Būtina formuoti ilgalaikę akcizų keitimo strategiją, įvertinant Lietuvos išorines ir vidines aplinkybes

Lietuvos patirtis rodo, kad dėl šešėlinės rinkos išplitimo, akcizų didinimas ne visada didina mokestines pajamas tiek, kiek planuojama. Atkreipiame dėmesį, kad dėl didelės ir dėl akcizų augimo galimai didėjančios nelegalių prekių paklausos ir iš to atsirandančio gana aukšto pelningumo bei mažos rizikos, į šešėlinę veiklą įsitraukia organizuotas nusikalstamumas, kuris gautą pelną naudoja kitai nusikalstamai veiklai finansuoti. Šešėlinės rinkos išplitimas yra didžiausia neigiama nesubalansuoto mokesčių didinimo pasekmė. Peržengus tam tikrą akcizo lygį, jo efektyvumas mažėja: ne didina, o mažina mokestines pajamas, o poveikis vartojimui silpnėja.

Pastebima bendra tendencija, kad augant ekonomikai ir pajamų lygiui, žmonės vis labiau gali įpirkti prekes legaliai, todėl šešėlinė ekonomika traukiasi. Visgi svarbu suprasti, kad žmonės yra linkę atsisąžinti į šešėlį sumažėjus pajamoms ar praradus darbą. Pablogėjus finansinei situacijai net pusė (49 proc.) Lietuvos žmonių pirktų nelegalias prekes.⁵

Primename, kad legalių kuro, alkoholio ir tabako produktų įperkamumas (t.y. vidutinio atlyginimo ir produkto kainos santykis) Lietuvoje yra labai žemas. Tai reiškia, kad Lietuvos gyventojams akcizai lyginant su pajamomis yra vieni didžiausių ES. Tad akcizų didinimas, tikėtina, dar labiau padidintų šešėlinės ekonomikos mastą.

Turi būti numatyta, kokiais objektyviais kriterijais remiantis bus vykdomas akcizų didinimas ateityje. Svarbu, kad mokesčiai neperžengtų kritinio taško (ribos), nuo kurio mokesčio didinimas mažina, o ne didina mokestines pajamas.

Atkreipiame dėmesį, kad dar 2014 m. UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ ir VšĮ „Mokesčių ir verslo procesų administravimo centras“ parengė šią akcizų mokesčio Lietuvoje

⁴ <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/1075574/fiksuojamas-cigareciu-kontrabandos-augimas-80-proc-patenka-is-baltarusijos>

⁵ <https://www.lri.lt/wp-content/uploads/2018/11/--e---lio-tyrimo-santrauka.pdf>

studija.⁶ Joje buvo nustatyta, kad Lietuvoje akcizinių prekių įperkamumas yra vienas mažiausių ES, o prekėms, kurių rinkoje plačiai išplitusi nelegali produkcija, tikslinga akcizo tarifus nustatyti ES leidžiamame minimaliame lygyje. Atlikus Lietuvos akcizų mokesčio analizę priimtos išvados, jog:

- akcizai naudojami biudžeto problemoms spręsti taikant ne ekonominį, bet buhalterinį požiūrį;
- daromos optimistinės prognozės, neįvertinant realijų – pvz., kad egzistuoja pigios alternatyvos šešėlinėje rinkoje, kurią kontroliuoti valstybė kol kas nepajėgia;
- nepasiekiami valstybės fiskaliniai tikslai, auga šešėlinė rinka, mažėja legalios veiklos apimtys;
- iš dalies yra išlaikomas akcizų politikos nuoseklumas – laikomasis tarifų didinimo krypties, tačiau nėra atliekamas išsamus ir sistemingas tokios politikos poveikio vertinimas, sprendimai nėra pakankamai derinami su kitomis susijusiomis institucijomis, kurioms tai gali turėti poveikį.

Studijos autoriai rekomendavo sprendimų priėmėjams:

- sistemingai vykdyti akcizinių prekių rinkos monitoringą ir sprendimų poveikio vertinimo tyrimus, kurie leistų empiriškai nustatyti ir stebėti kintamųjų sąsajas ir ryšius (kurie gali kisti laike), jautrumą pokyčiams, padėtų nustatyti optimalius mokesčio tarifų dydžius ir, tikėtina, būtų pasiektas didesnis biudžeto pajamų planavimo tikslumas ir paties mokesčio efektyvumas;
- daugiau dėmesio skirti rizikų įvertinimui: tobulinti įstatymo pakeitimų derinimo su suinteresuotomis institucijomis praktiką, esant poreikiui atlikti specialias ekspertizes (pvz., kriminogeninę ekspertizę identifikavus nelegalios prekybos išplitimo riziką);
- identifikavus rizikas numatyti ir su atsakingomis institucijomis suderinti veiksmus šioms rizikoms minimizuoti.

Projektai yra siūlomas skubotai, o jų poveikio vertinimas atliktas atmestina

Atkreiptinas dėmesys, kad susipažinti su nauja apmokestinimo tvarka visuomenei ir specialistams palikta vos 5 darbo dienos. Didžioji dalis Projektų nuostatų įsigaliojė jau nuo 2020 m. sausio 1 d. tad nuo projekto iniciatyvos iki jo priėmimo liktų mažiau nei 3 mėnesiai. Tikėtina, kad jei Projektai galiausiai būtų priimti kartu su 2020 m. biudžetu, nuo jų priėmimo iki įsigaliojimo liktų mažiau nei mėnuo. Mokesčių mokėtojai turi turėti galimybę pasiruošti mokesčių pokyčiams – priimti su padidėjusia mokesčių našta susijusius sprendimus, planuoti savo veiklą ir pinigų srautus.

Projekto poveikio vertinimo pažymoje nėra nurodyta, kokia apimtimi akcizų padidinimas paveiktų gyventojų pajamas, verslo sąlygas, sveikatą bei šešėlinę ekonomiką ir pan. O tai ateityje trukdytų atlikti projekto įgyvendinimo *ex post* įvertinimą. Tai rodo, kad poveikio vertinimas atliktas atmestina.

Dėl šių priežasčių siūlome:

- ***Nepritarti teikiamiems Projektams ir palikti šiuo metu galiojančią apmokestinimo tvarką.***

⁶ https://www.ekt.lt/wp-content/uploads/2014/02/Studija_Akcizo-mokestis-Lietuvoje.pdf